

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenoma nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 42 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Politika iskrenosti.

Zagrebski »Obzor« objavlja uvodnik, v katerem obravnava politično krizo in govori o Davidovičevi politiki narodnega sporazuma. V tej zvezi piše to-le: »G. Davidovič je poizkušal, očitno pod pritiskom svojih strankarskih prijateljev, da podtakne svoji državni politiki tudi strankarske cilje in da za svojo stranko izbije čim večji kapital. G. Davidovič je poizkušal, da osvoji svoji stranki monopol na politiko narodnega sporazumevanja. Tu pa je pazabil na način, kako je prišel na vlado.« V toku svojega članka pletira nato »Obzor«, da se Radičeva stranka kot predstaviteljica hrvatskega prebivalstva ne ozira na Davidovičeve strankarske interese, marveč da pograbí priliko, ki jo nudi radikalna stranka in da vstopi v kombinacijo od radikalov vodene koncentracijske vlade. V taki vladi bi se poleg večine Hrvatov našla tudi legalna večina Srbov in s tem bi bili podani formalni pogoji narodnega sporazumevanja, odnosno zadovoljnega sovladanja srbske in hrvatske večine. Po pravici pravi »Obzor«, da se ne more smatrati poslednje dejanje ustavnega faktorja, s katerim je odrekel zaupnico Davidovičevi vladi kot nelegalno, kajti ta ustavni faktor mora računati tako s hrvatsko večino, kakor je dokazal to poletje, ko je odklonil Pašičeve volitve, kakor s srbsko večino. Če HRSS reklamira pravico zastopništva in zagovornišva hrvatskih interesov in hrvatskega prebivalstva, se to ne sme odrekati radikalni stranki za srbsko prebivalstvo.

Ta »Obzorova« izvajanja so zelo na mestu. S političnega stališča zadenejo bistvo sedanjega položaja in resnično voljo ustavnega faktorja. Zanimivo pa je v tej zvezi premočrtili stališče SLS! Ali se morda SLS ni postavila na neresno, ozko, strankarsko in sebično stališče, kakor Davidovičeva stranka in ali ne izrablja politike narodnega sporazuma, kar pomeni po dosedanjem stanju stvari politiko parlamentarnega kooperiranja Radičeve stranke z ostalimi večinskimi strankami v naši narodni skupščini? Povsem! Tudi SLS se proti narodnemu sporazumu v smislu, da se sestavi v Beogradu koncentracijska vlada iz sedanjih parlamentarnih večin slovenske, hrvatske in srbskega prebivalstva ter ozkosrčno zagovarja odklonitev radikalov od te kombinacije. Zakaj? Ker si hoče ohraniti v Sloveniji svobodno pot in vreči Davidovičeve na strankarsko borbo proti radikalni stranki, da jih zadrži v Srbiji in v Južni Srbiji in da v Sloveniji pašuje po mili volji. Davidovičevi nimajo v Sloveniji nobene postojanke, dočim bi radikali odnosno nacionalna koalicija, kot drugi faktor narodnega sporazuma v tem slučaju imeli govoriti tudi v Sloveniji ter tukaj varovali stanje narodnega in državnega edinstva odnosno podpirali stremiljena unitarističnih elementov, za kar jim mora priznati pravico baš SLS, ki oznanja narodni sporazum in ki je mogoče samo, ako se dovoli vsem strankam, pred vsem unitarističnim, da razvijejo absolutno svobodno propagando. Davidovičeva vlada in v njej zlasti slovenski klerikalci pa so politiko narodnega sporazuma razumevali kot politiko izoliranja unitarističnih strank Jugoslavije, kot direktno borbo proti tem strankam še pred sporazumom, so sporazum razumeli kot strankarsko vladanje Davidovičevih in klerikalnih partizanov.

V tem tiči bistvo neiskrene politike narodnega sporazumevanja, kakor ga oznanja SLS. Sicer je znana ta stranka, da je bila najboljši partizanska sestavina Davidovičeve vlade in da je Davidoviča napeljevala na kriva pota strankarske hegemonije, namesto ravnopravnosti z unitarističnimi elementi. Namesto sprave, priznanja vidovdanske ustave in unitarističnega stališča in še prej lojalnega ravnanja napram unitarističnim državljanom, je uvedla SLS najboljši surovo kampanjo direktnega pobijanja tega stališča in vseh njegovih pripadnikov. Na ta način pa se ne ustanavlja pravi sporazum!

Dobro je, da je te stvari razložil Radiču zagrebski »Obzor« in da nam je

Kralj imenuje danes mandatorja za sestavo vlade.

Posvetovanja krone z vodilnimi parlamentarci končana. — Federalistični blok napenja vse sile, da se vzdrži v vladi. — Kdo prejme mandat?

— Beograd, 17. oktobra. (Izv.) Po snočni konferenci s skupščinskim predsednikom Ljubo Jovanovičem, ki se je povrnil po snočni enourni avdijenci ob 18. v skupščino, je Nikola Pašić izjavil novinarjem kratko: »Jutri (danes) sledi mandat! Zdi se mi, da je g. Ljuba Jovanović označil Nj. Vel. kralju osebo, ki naj bo mandator.«

Snoči je krona zaključila običajna posvetovanja z vodilnimi parlamentarci. Popoldne so sledile v naglem tempu avdijence politikov in parlamentarev. Drug za drugim so bili sprejeti dr. Korosec, dr. Spaho, dr. Kosta Kumanudi kot zastopnik demokratskega kluba, dalje tudi državni podtajnik v notranjem ministru Marko Cernović. Za njim je sledila avdijenca voditelja samostojnih demokratov Svetozarja Pribičevića. Njegova avdijenca je trajala poldrugo uro. Vsi politiki in parlamentarci so bili napram novinarjem zelo rezervirani.

Današnji vladin tisk skuša sicer na miren način doseči pri kroni, da se poveri zastopniku vladnega bloka sestava vlade. Ves vladin tisk gotovo na taktični migljaj odstopivših ministrov zelo oprezno in ponižno razmotriva razvoj političnih dogodkov, ki so prisilili krono, da je zahtevala odstop sedanje vlade. V teoretičnih člankih razglablja vladino časopisje notranje razloge za odločno gesto krone, ki je aktivno segla v politično razburkano atmosfero. Tudi opozicijski tisk stvarno in mirno motri razvoj političnih dogodkov ter v podrobnih poročilih kronologično navaja vse važne dogodke, ki so bili včeraj v zvezi z rešitvijo krize.

Ker je kralj v vseh vprašanih prejel mnenje voditeljev strank, je danes popoldne pričakovati imenovanje mandatarja. V radikalnih vrstah so snoči ugledni voditelji zagotavljali, da je sigurno, da kralj poveri mandat za sestavo koncentracijske vlade ugledni in vodilni osebi radikalne stranke. Mandat ne bo poverjen niti Pašiču, niti Ljubu Jovanoviću, ker slednji tega ne želi z ozirom na svoj položaj kot skupščinski predsednik, ki je zadnje čase zelo zaposlen radi zaključitve formalno izrednega sklicanja rednega zasedanja narodne skupščine, pač pa bo mandat baje poverjen bivšemu ministru za izenačenje zakonov Marku Trifkoviću.

Napetost pred odločitvijo.

Konference in posvetovanja. — Odstopivša vlada je nervozna, ker računa, da dobe mandat za novo vlado radikali. — Nacionalni blok ostane kompakten.

— Beograd, 17. oktobra. (Izv.) Razvoj dogodkov je bil danes dopoldne v glavnih črtah ta-le:

Ob 9.30 so se zbrali na stanovanju g. Nikole Pašića, ki se je včeraj nekoliko prehladil in ni mogel priti v klubske prostore, vplivni in ugledni voditelji radikalne stranke s skupščinskim predsednikom Ljubu Jovanovičem. Prisoten je bil tudi šef samostojne demokratske stranke poslanec Svetozar Pribičević. Ta konferenca zastopnikov nacionalnega bloka ima poseben političen pomen in sicer tem bolj, ker je po konferenci Ljuba Jovanović takoj odšel na dvor, kjer ga je Nj. Vel. kralj sprejel v kratki avdijenci.

Po avdijenci je g. Jovanović odšel v skupščino ter na sestanku radikalnega kluba pojasnil v daljšem ekspezeju situacijo in glavne smernice, kako naj se bi rešila vladina kriza. Konferenca je pričela ob 11.30 in se ob 12.45 še nadaljuje. Rezultat te konference trenutno ni znan. Istočasno se je sestel tudi parlamentarni klub samostojnih demokratov, katerim je poslanec Svetozar Pri-

bičević podal v glavnih obrisih politični program nacionalnega bloka za sestavo koncentracijske vlade. Obenem je poročal tudi o rezultatih svoje snočne avdijence, kateri pripisujejo vsi parlamentarci izreden pomen. Konstatirano je, da se stališče samostojnih demokratov bistveno strinja z onim radikalov glede rešitve sedanje krize.

Jasno je danes, da se samostojni demokratski klub aktivno udeležuje akcije za razplet krize in da bo samostojnim demokratom poverjena gotova naloga. Nacionalni blok je kljub vsem intrigam od strani bivših režimorcev popolnoma kompakten in solidaren.

Z ozirom na nove razmere naglašajo radikali, da bo krona označila mandat v tem obsegu, da je treba sestaviti koncentracijsko vlado z vsemi onimi skupinami, ki naglašajo in zagovarjajo temeljno načelo ohranitve državnega in narodnega edinstva. Kakor znano, je Marko Trifković že poleti odločno zastopal to načelo, ko mu je bil poverjen mandat, da se pogaja s tedanjimi opozicijskimi skupinami. Sam Marko Trifković ni snoči te verzije o mandatu hotel novinarjem na njih vprašanje popolnoma zanikati, pripomnil je le, da vest o njegovem mandatu še ni povsem točna. Radikalni krogi dalje naglašajo, da vodilni faktorji stranke store vse, kar je v njih moči, da stranka, skupno z vsemi ostalimi skupinami, ki bi hotele z njo sodelovati, sprejema zopet veliko politično borbo, da popolnoma uredi notranjopolitične odnose, čuvajoč obenem princip državnega in narodnega edinstva.

Na tem temeljnem načelu pričakujejo, da bo od krone designirani mandatar radikalne stranke vodil pogajanja z ostalimi parlamentarnimi skupinami. Za slučaj neuspeha dobi najbrže mandat za sestavo vlade Ljuba Davidoviča. Uspehi njegove misije je tudi po mnenju nekaterih političnih krogov zelo problematičen ter končno računajo z zadnjo kombinacijo, ki bi omogočila izhod iz nevdružljivega položaja, — to so volitve. Pričeti bi se morala po vseh neuspehih v kratkem pogajanja za sestavo volilne vlade.

Federalistični blok, to je klerikalci in muslimani, skuša z vsemi sredstvi vplivati na končno odločitev krone. Zastopa stališče, da se lahko sprejmejo v vladino kombinacijo vsi oni elementi, ki so prvič za boj proti korupciji in drugič za sporazum Srbov, Hrvatov in Slovencev, pristavljajo pa pogoj, da morajo te skupne odobriti dosedanje politično smer, ki jo je začrtala vlada Ljube Davidoviča. Zanimivo je dalje podčrtati izjavo g. Nikole Pašića, ki jo je dal povodom svoje avdijence Nj. Vel. kralju. Pašić je naglašal, da je tudi radikalna stranka za koncentracijsko vlado toda pod pogojem, da narodna skupščina sprejme zakon proti korupciji, invalidski zakon, zakon o poljedelskih kreditih, državni proračun in končno tiskovni zakon. Nikola Pašić je opozarjal kralja na nujnost slednjega zakona.

Drugačen je položaj v vrstah vladnega bloka. Tam vlada velika nervoznost in depresija. Z največjo nestrpnostjo in mrzlico so v predsedstvu ministrskega sveta sledili razvoju dopoldanskih dogodkov. Bile so neprestane konference odstopivših ministrov in voditeljev vladnega bloka. Z veliko nervoznostjo so razpravljali o tem, kakšne vsebini in smeri bo kraljev mandat za sestavo vlade in kdo bo zanj določen. Tudi vladini krogi računajo z dejstvom, da bo mandat poverjen radikalom.

Glavno je treba omeniti, da do tega trenutka, ko se zboruje radikalni klub, ni oficijelno objavljen mandat. Ni še znano kraljevo pismo, s katerim se poverja gotovi osebi naloga, da se sestavi novo vlado. Trdovratno se vzdržujejo v parlamentu vesti, da je skupščinski predsednik Ljuba Jovanović na današnji avdijenci kralju označil osebo, ki se ji naj zaupa sestava vlade.

Z nestrpnostjo pričakujejo vsi politični faktorji zaključka seje radikalnega kluba, ko se bo več ali manj z go-

tovostjo moglo ugotoviti, kdo sestavi vlado.

Hrvatski politiki in sedanja kriza.

Misija G. Popovića v Zagrebu. — Odhod hrvatskih politikov in Radića v Beograd.

— Zagreb, 17. okt. (Izv.) S snočnim brzovlakom so nenadoma odpotovali v Beograd bivša bana dr. Matko Laginja in dr. Tomislav Tomljenović ter pokrajinski namestnik Juraj Demetrovič. Z istim vozom je odpotoval iz Zagreba vojni vojniški radikalni poslanec dr. Subotić.

— Zagreb, 17. oktobra. (Izv.) Snoči je bila po Zagrebu razširjena vest, da je Radić odpotoval v Beograd. Po informacijah na merodajnem mestu Radić do danes še ni odpotoval. Pričakovati pa je, da odpotuje danes ali jutri.

— Zagreb, 17. oktobra. (Izv.) V posebni misiji je včeraj prispel v Zagreb Davidovičev demokratski poslanec in osebni prijatelj Stjepana Radića poslanec Gjoka Popović. Njegova naloga je bila informirati hrvatske politike o položaju v Beogradu in o stališču opozicijskega - nacionalnega bloka. Obenem so na sestankih HRSS razmotrivali nadaljno politično taktiko. Dopoldne se je Popović najpreje razgovarjal s Stjepanom Radićem. Nato je bila sklicana konferenca predsedstva HRSS. Popoldne so se nadaljevali razgovori z ostalimi hrvatskimi politiki, tako z voditeljnimi HZ dr. Lorkovićem. O tej seji ni bilo izdano nobeno oficijelno poročilo, kakor je bilo prvotno obljubljeno. Poslanec Gjoka Popović je bil zelo rezerviran ter je novinarjem optimistično izjavil, da je položaj za politiko L. Davidoviča izboren. Gjoka Popović se je pomenkoval z Radićem tudi o stališču vladnih strank glede širše koncentracijske vlade. V političnih krogih je danes razširjena vest, da je poslanec Popović skušal Radića prepovoriti, da bi čimprej prišel v Beograd. Radić sam je baje izrazil mnenje, da naj bi krona tudi njega konsultirala o sedanjih vladnih krizi.

Ob izbruhu krize v Beograd odpotila posredovalca HRSS dr. Maček in dr. Krnjević sta na včerajšnjem sestanku z načelniki vladnih strank predložila načrt za izhod iz situacije. Predlagata: 1.) vzpostavitev sedanjega režima s preklicem demisije, ker je ta protiustavna in neparlamentarna; 2.) razširjenje sedanje vlade z vstopom HRSS in zemljoradnikov kot strank, ki odobravajo sedanjí vladni program in 3.) za skrajni slučaj koncentracijska vlada, toda brez Nikole Pašića. Ta vlada naj bi izvedla volitve in po volitvah revizijo ustave.

Sklicanje narodne skupščine.

— Beograd, 17. oktobra. (Izv. Ob 12.45.) V parlamentarnih krogih je danes vzbudila posebno pozornost oficijelna objava skupščinskega predsedstva, da se za jutri ob 9.30 dopoldne sklicuje izredne plenarna seja skupščine z dnevnim redom: določitev dnevnega reda.

To oficijelno objavo komentirajo politični in poslanski krogi na različne načine. Dejstvo je, da mora biti na tej seji prečitan kraljev ukaz o demisiji sedanje vlade, znano je tudi, da se prečita ukaz o zaključitvi izrednega zasedanja skupščine. Nekateri parlamentarni krogi so nato sprožili vprašanje, ali je sedanja, v statu demissionis se nahajajoča vlada opravljena prečitati ta ukaz.

Nekateri to zanikajo in zato računajo, da ukaz o zaključitvi morebiti prečita nova vlada; to je seveda skoraj neverjetno in izključeno, ker ni upati, da bi mandatarjeva pogajanja s parlamentarnimi skupinami tako gladko potekla.

Objava skupščinskega predsedstva je bila objavljena danes ob desetih dopoldne.

Francija priznava sovjetsko Rusijo.

— Pariz, 17. oktobra. (Izvirno.) »Journal« veli: V Moskvo odposlana francoska nota izreka brez ovinkov in pridržkov priznanje sovjetske vlade de iure in priznava nujno potrebo, da je treba poiskati med obema državama kompromis, ki bo zadovoljil zahteve starih upnikov Rusije in obenem pripomogel k njeni gospodarski obnovi. V sedanjem položaju je Rusija res insolventna, poseduje pa ogromna naravna bogastva, ki jih je treba dvigniti in realizirati, na kar se bo Rusija dvignila na višek blagostanja. Reorganizirati je treba tudi rusko trgovino, ki bo Rusijo spravila na pot solventnosti.

NOVE VOLITVE V NEMČIJL.

— Berlin, 17. oktobra. (Izvirno.) V parlamentarnih krogih se vedno bolj razširjajo vesti o razpustu državnega zbora. Nove volitve bi se imele vršiti 30. novembra ali pa 7. decembra. O tem odloča danes ministrski svet.

Borzna poročila. Ljubljanska borza.

Lesni trg: Smrekovi in jelovi hlodi, 4 m dolž, 25-60 prem., fr. naklad, postaja bl. 305, hrastovi, napol suhi plohi, 2 in 3 m dolž., 80-100 mm, od 20-50 cm širine fro meja den. 1225, bukovi krli, sveži, od 225 naprej, od 25 cm premera naprej, l. fro Fiume bl. 400, deske III. fro meja bl. 520, hrastovi frizi, 6, 7, 8 fro meja, 2 vag. den. 1500, bl. 1520, zaključek 1500, oglie la, vilano, fro meja den. 115.

ZITNI TRG: Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 380; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 430; koruza, bačka, par. Ljubljana, blago 330; koruza v storžih, bačka, fco. Ljubljana, blago 190; oves, bački, par. Ljubljana, blago 320; fižol, ribničan, orig., fco. Ljubljana, denar 500; fižol, prepeličar, orig., fco. Ljubljana, denar 450; fižol, prepeličar, čiščen, b/n, fco. Postojna, trs., denar 550; fižol, mandalor, orig., fco. Ljubljana, denar 350; fižol, rjav, orig., fco. Ljubljana, denar 350; fižol ribničan, čiščen, b/n, fco. Postojna, trans., denar 615; laneno seme, par. Ljubljana, denar 685; pšenična moka »0«, Cantovir, bačka, fco. Ljubljana, blago 605; pšenična moka »0«, Palanka, bačka, fco. Ljubljana, blago 620; jabolka za prešanje, fco. naklad. postaja, denar 60; jabolka, sort., la, fco. nakladalna postaja, blago 225.

Effekti: 7% invest. posoj. iz leta 1921 bl. 62, Celjska posojilnica d. d. den. 208, Ljubljanska kredita banka den. 225, bl. 233, Merkantila banka den. 124, bl. 128, Prva hrvatska štedionica den. 919, Slavenska banka bl. 94, Strojne tovarne in livarne den. 130, bl. 148, Trboveljska premogokopna družba den. 375, bl. 380, zaključek 375, Združene papirnice den. 112, bl. 120, 4½% zast. 1. kr. dež. bke. bl. 17.

Zagrebska borza.

Dne 17. oktobra. Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.57-13.67, Praga 209.10-212.10, Pariz 3.70-3.75, Newyork 69.90-70.90, London 317-320, Trst 307.50-310.50, Dunaj 0.09885-0.10085. Valute: dolar 687/4-697/4, lira 3.08.

Effekti: 7% invest. posoj. 1921 63-66, 2½% drž. renta za ratnu štetu 112.50-113.50, Ljubljanska kredita banka 215, Centralna banka 32-34, Hrv. eskomptna banka 107-108, Kredita banka, Zgb. 107-108, Hipotekarna banka 55.5-56.50, Jugobanka 100-104, Praštediona 915-920, Slavenska banka 86-88, Eksploatacija 93-96, Drava d. d. Osijek 200-245, Sečerana, Osijek 730-740, Isis d. d. 71-72, Nihag 75, Gutman 670-690, Slaveks 180-200, Slavonija 68-69, Strojne tov. 202, Trboveljska 385-395, Union, paromlin 425, Vevče 125.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 17. oktobra. Današnja borza: Beograd 7.35, Pariz 27.35, London 23.41, Newyork 521.75, Milan 22.75, Berlin 1.24, Praga 15.50.

— Trst, 17. oktobra. Današnja borza: Beograd 32.25-32.40, London 102.95-103.05, Pariz 120-120.50, Newyork 22.85-22.925, Curih 439-441, Dunaj 0.0324-0.327, Praga 68-68.30.

— Dunaj, 16. okt. Devize: Beograd 994-998, London 318.500-319.500, Milan 3094-3106, Newyork 70.935-71.185, Pariz 3702-3718, Praga 2111-2121, Curih 13.620-13.670. Valute: dolar 70.460-70.860, dinar 987-993, češka krona 2100-2116, lira 3075-3095.

Ljuta volilna borba na Angleškem.

Sporazum med konservativci in liberalci. Macdonaldova nesreča — London, 16. oktobra. (Izv.) V soboto poteče rok za vložitve kandidatnih list. Med liberalci in konservativci je dosežen sporazum glede skupnih kandidatov proti Macdonaldu v 40 okrajih. Sporazum je oficijelno objavljen. Vodilni listi ugotavljajo, da delavska stranka ne bo pri volitvah dobila absolutne večine in bo potisnjena v opozicijo. Značilno je tudi, da liberalci ne računajo na absolutno večino, za katero je potrebno 309 sedežev, ter so postavili nad 300 lastnih kandidatov. Ob otvoritvi novega parlamenta povodom prestolnega govora izreče meščanski blok gotovo nezaupnico Macdonaldovi vladi, ki bo prisiljena podati ostavko.

— London, 16. oktobra. (Izv.) Macdonald je imel v Clerckheatonu volilno zborovanje na prostem. S svojimi somišljeniki, po številu okoli 200, je stal na nalašč za to pripravljenem odru. V trenutku, ko je najbolj udrihal po liberalcih, se je oder nenadoma podrl in vsi so padli na tla. Toda oder ni bil ravno visok in Macdonald in njegovi prijatelji so se kmalu zopet pobrali. Prvi je bil na nogah Macdonald, ki je smehljajoč se, zaklical desetstični množici: »Kakor se je podrl oder, tako bo laburizem (delavska stranka) podrl liberalce!»

STALIŠČE RADIKALOV NAPRAM VLADNI KRIZI.

— Beograd, 17. oktobra. (Izv.) Današnja »Samouprava« priobči članek, ki je odraz pravega in točnega mišljenja, ki prevladuje v vodilnih radikalnih krogih z ozirom na obstoječo vladno krizo. Članek veli: »Z ozirom na razplet krize moramo izjaviti samo toliko, da je radikalna stranka bila vedno pripravljena in razpoložena polskati način. Da se nezadovoljstvo gotovih pokrajn po možnosti odstrani, da se nerazpoložene razjasni in da se medsebojno nezaupanje razžene.

V okviru tega temeljnega stališča je naša stranka zahtevala način za rešitev delikatnega vprašanja hrvaško-srbskih odnosov ter se ni ustrašila, da je v tem oziru pričela akcijo, čeprav je bila pri tem izpostavljena ostrim napadom bah od strani Ljube Davidovića in njegovih prijateljev. Kakor takrat, je radikalna stranka tudi danes pripravljena, da sprejme vsak poskus za sporazum, ki ne tangira najbliževostnih interesov državnega edinstva, sprejme vsak poskus, ki bi mogel upostaviti ono razpoloženje, ki je vladalo v tako odločilnih trenutkih ustvaritve kraljevine SHS.

ODMEVI KRVAVIH DOGODKOV V STARI PAZOVI.

— Beograd, 17. oktobra. (Izv.) V Stari Pazovi je bil aretiran radičevac Mihajlo Rajković, ki je obdožen, da je hujskal svoje pristaje k izgredom in da je dal iniciativno za krvave spopade oziroma da je kriv umora radikalnega pristaja. Za volilni okraj Srem je funktiral na radičevski listi kot drugi kandidat za Stjepanom Radićem. Ker se je Radić temu mandatu odrekal, bi bil pozvan Rajković sedaj kot njegov namestnik v narodno skupščino. Namesto v skupščino, je moral v zapor.

VELIKI POLIČNI BOJI V MESTU KANTONU.

— London, 16. oktobra. (Izv.) »Times« javljajo iz Hongkonga: Sunjatzen je skušal s silo zatreti stavko kitajskih trgovcev. To je izzvalo v mestu Kantonu izgrede in poulične poboje. Trgovci so organizirali čete prostovoljcev, ki so se spustile v boj z vladnimi četami. Medsebojno obstreljevanje je trajalo

ves dan. Po raznih ulicah so postavljene barikade. Več predmestij gori. — Berlin, 16. oktobra. (Izv.) Po poročilih iz Londona je večji del mesta Kantona v plamenih. Upor trgovcev proti Sunjatsenu je udušen. Voj-

Pet mesecev ječe!

Urednik »Goriške Straže«, g. L. Kerperle je bil pred tribunalom v Gorici obsojen na 5 mesecev ječe radi priobčitve nastopnega članka:

Zakaj plačujemo davke?

Mesec za mesecem nosijo naši kmetje in obrtniki predpisane davke v uradi. Zakaj moderna država potrebuje ogromnega denarja, da more vršiti obsežne naloge v korist skupnosti. Vsa ta reka denarja, ki teče iz rok državljanov v državno blagajno, se pa mora v drugi obliki zopet vrnati med ljudstvo in mu nositi koristi. S tem denarjem vzdržuje vlada vojne čete, uradništvo, sodno upravo, z njim dviga gospodarstvo in skrbi za šolstvo ter druge kulturne, socialne potrebe.

Koliko državnega denarja, h kateremu tudi slovenski državljani prispevamo, se obrne v prid našega domačega prebivalstva?

Mi plačujemo italijanske šole za slovensko dečo. Plačujemo sodišča, kjer za naš jezik ni prosora. Vzdržujemo uradnike, ki bi morali biti služabniki ljudstva, a so njea vladarji. Prispevamo za črno milico, ki se je v naši domačiji žalostno proslavila. Žalji naših ljudi grede v blagajne, iz katerih se plačujejo zavoji za potujevanje slovenske deče. Pred nami pa leže proračuni slovenskih občin in groza pretresa človeku srce, ko jih gleda. Prefektura je iz njih črtala postavke za zneske, ki so jih sloven. občine hotele darovati slovenskim strojam. Kako daleč gre mrznja proti našemu rodu, niti pred solzami strot se ne ustavi!

In daleč! Velika šolska reforma je prinesla italijanskemu ljudstvu celo vrsto izbranih šol, ki jih tudi mi pomagamo vzdrževati. Slovensko šolstvo pa je uničilo. Se več! Na vsem svetu ne najdeš narodne manjšine, ki bi ne smela odpirati zasebnih šol z materinškim učnim jezikom. Slovenci v Italiji tega ne smemo. Iz našega denarja krijejo meč, ki je nastavljen na srce slovenske mladine. Z našim denarjem moramo prispevati, da se naši otroci hitreje odvijajo rodnemu domu in jeziku.

Zveza narodov je določila, katere dolžnosti imajo države do narodnih manjšin. Med drugim pravi ta listina: »V okrajih, kjer so znatne narodne manjšine, pripada narodnim manjšinam sorazmerni delež na državnih sredstvih, ki so odmerjena za vzgojo, verstvo in dobrodelnost.«

Slovenci imamo torej priznano pravico, da dobimo od države sorazmerni delež za slovensko šolstvo, za slovenske kulturne in dobrodelne zavode. Do danes je vlada teptala to našo pravico. Čast Italije zahteva, da izpolni to temeljito dolžnost, da bomo Slovenci vedeli, zakaj plačujemo davke.

Vse, kar je napisano, je gola istina. Naše goriško ljudstvo prenaša to strašno resnico z globokim trpljenjem. Ni drugače, nego da daje duška svoji bolesti in čestokrat vzklizne: zakaj vendar tako suženjstvo! Goriški Slovenci so zavzeti za vsesplošni napredek, zato pa jim je pri srcu posebno osnovna šola, ki je temelj nadaljnjemu naobraževanju. Dobro vemo, kako je predvojna ljudska šola uspešno učinkovala na naš rod ob Soči, vemo pa tudi, kako bo pretresa naše Goričane v sedanji dobi; ko se jim odjeme prvi pouk v materinščini ter se jim napravila tema pred plodonosno poseča- nje šole. Tuj človek, tuj jezik, domača govornica skoro izgine iz šole. Zameta se pedagoška možnost za pravi ljudskošolski pouk in šola med Slovenci v

skia je pričela po trgovinah ropati in pleniti. Vse trgovce so izgnali kratkoma iz mesta, na kar so na več krajih mesto začeli. Tuji niso ogroženi. Predmestje inozemcev varujejo tja odposlane inozemske čete.

Juljski krajin se pretvarja v italijansko zabavišče, v katerem naj se slovenski otročpredela v Italijana. Malo italijanskih pesmi, par tujih besed, ono, kar se uče otroci drugodi po šolah, ki so res osnovni učni zavodi, skoro vse izostane. Potujčevalnica in ponemčevalnica postaja ljudska šola med juljskimi Slovenci! Ali je čudno potem, ako se zapiše v slovenski list resnico o šoli in o davkih, ki tlačijo ljudstvo v Italiji tako, kakor nikjer drugodi! Ogrorne so davčne dajatve in Slovenec jih mora odšteti z grenko zavestjo, da gre velik del za potujčevanje njegove deče...

Inkriminirani članek se drži v mejah stvarnosti in umerjenosti, ne izražaja nikakega hujskanja, marveč tirja le pravico za slovensko prebivalstvo v Italiji. Enake dolžnosti, enake pravice! Slovenci ne smejo veljati za Helote! Pri nas v Jugoslaviji se narodnim manjšinam sijajno godi. Hujskači seveda niso nikdar zadovoljni, pa vpijejo pogostoma po svojih novinah navprek o krivicah, katerih ni. Ali dotične novice se ne pleni in drugorodni uredniki se ne stavljajo pred sodišča. Pri nas velja svoboda izražanja in prezro se pretiranosti. Čas je najboljši zdravnik, da se ž njim zacelijo rane, ki se pojavljajo na telesu mlade države po vojni, ki je tako silno pretresla notranjega človeka. Prepričani smo, da bodo čez čas narodne manjšine v Jugoslaviji izjavljale, da so njihovi interesi v njej izborni varovani. V Italiji pa tak pritisk na jugoslovnsko manjšino! In slovenskega urednika kar nekega dne pozovelo na sodnijo, ga postavilo še isti dan pred tribunal in obsodilo kakor kakega nevarnega hudodelca! To je fašistovska justica, vzeta iz srednjega veka! Sramota za Italijo!

Tako gonijo proti Slovincem vrizariali v času, ko zborujejo v Benetkah italijanski in jugoslovnski delegati, da se dozovore o bodočnosti Reke in Zadra, v Gorici mečejo Slovenci v ječo, ko se ozlasti za pravice svojega tantanega rodu, baš v dneh, ko italijanski politiki moledeujejo pri Jugoslovenih, da naj dajo življenja Reki in Zadrui, da se bo moglo v teh dveh mestih razvijati ital. udejstvovanje. Reka in Zader, to so slovanska tla in na teh naj se razopirj Italijan s politiko, proti nam naperjeno, istodobno pa poskrbi italijanska vlada za popolno uničenje jugoslovnskega življa v Juljski krajin, to je tudi na sloven. tleh. Tako je v pravem svitu italijanska obmejna politika! Povsem je zgrešena in nikdar se rimska vlada z raznarodovalnim pokretom in z barbarskimi metodami proti našim ljudem ne povspne do dobrih odnosov z Jugoslavijo, katerih je tako potrebna. Fašizem vsega tega seveda ne vidi, ker je že s slepoto udarjen in določen poginui.

Stavka invalidov.

Iz Zagreba, 17. tm. javljajo: Vojni invalidi, ki so nastaneni v bivši vojni bolnici v Brestovcu pri Zagrebu, so včeraj pričeli z gladovno stavko. Sklenili so solidarno, da ne vzamejo od uprave niti obedu niti večerje. Invalidi skušajo s stavko doseči izboljšanje svojega slabega gznomena položaja. Invalidi so obenem brzojavili na dvorni maršalat in na predsedstvo narodne skupščine, da se jim čimprej preskrbi topla obleka in obutev. Danes dopoldne je odšla v Brestovac posebna komistia, ki bo zaslišala invalide o vzrokih, zakaj stavkajo in obenem zabeležila njih pritožbe oz. želje. Vojni invalidi so že popreje zahtevali izboljšanje položaja, toda včeraj prošnja je

bila zaman. Uprava je zaprosila ministra za socialno politiko za nabavo tople zimske obleke in obutev v proračunanem znesku 30.000 dinarjev. Minister za socialno politiko, musliman dr. Behmen pa je invalidom kratko odgovoril, da ne more dati njim na razpolago tako visokega kredita ter je zahteval od uprave, naj sestavi seznam onih invalidov, ki so najpotrebnejši pomoči in kateri niso bili lansko leto preskrbljeni z novo obleko in obutvijo. Uprava je predložila seznam ter zahtevala kredit v znesku 70.000 dinarjev za obutev in obleko. Ker kredit ni pravočasno prispel iz Beograda, so invalidi stopili v stavko in so odločili voditi stavko do skrajnosti.

Colombo Ceylon Tea med dobrimi najboljši

Politične vesti.

Primerjajte sledeča dva citata! Današnji »Slovenec« piše v uvodniku: »Res je, da je dajal g. Radić take izjave, ki so morale konečno vsakega, ki mu je do sporazuma, zadovoljiti, izjave, ki si jih je moral spričo preteklosti Radičeve stranke vsak Srb in monarhist le želeiti!!! Te Radičeve izjave so bile v Radičevi politiki evolucija, ki se je skokoma približala željam tistih, ki so prej njegovo politiko obsojali in krivili prej HRSS, da ne pride do potrebnega sporazuma in jo vsled tega dolžili protidržavnosti.« — Sedaj pa sledeči največji citat iz Radičevega članka, ki se je pravkar objavil v dunajski bolgarskofilski propagandni reviji »La federation balcanique« pod zaglavjem: »Tri področja balkanske federacije.« »Prvo področje je jadransko, drugo gorsko - kontinentalno, tretje podonavsko. K prvemu področju spada Slovenija, Hrvatska, naravno s Dalmacijjo, Črnogoro in Albanijo (!), k drugemu področju Bosna, Srbija, Makedonija in južna Bolgarska, k tretjemu severna Bolgarska, podonavska Srbija in podonavska Hrvatska. Grčija ostaja na strani, kar Romunija. Danes je politično najzrelejša in najnaprednejša jadranska federacija vseh teh krajev. To federacijo tvori stvarno že danes Slovenija, Hrvatska, Črnogoro in Albanija (!). Potrebna je samo prilika, da postane ta notranja stvarnost (!) tudi zunanja formalnost (!). Srednje gorsko - kontinentalno področje je globoko razrvano od srbske imperialistične politike, ki je za vedno odbila Bosno in Makedonijo in sploh ne more biti govora o centralni veliki Srbiji, ki naj je glavni činitelj balkanske federacije. Da je ostala Srbija seljaška in postala republikanska, bi se to lahko zgodilo. Balkanska federacija bi bila v tem slučaju dobila svojo srbsko hrbtnjačo. Pašičevci Srbi so sami zlomili to hrbtnjačo. Bosna se je definitivno obrnila k Hrvatski, Makedonija pa se razvija samostalno v posebno narodno in državno ediničnico (!), Južna Bolgarska ne privlači nobenega. K sreči je še vedno v zvezi s severno Bolgarsko, kamor teži še vedno tudi Dobrudža. Bolgarska z Dobrudžjo postaja glavni činitelj podonavske faškanske tvorbe, kakor je Hrvatska glavni činitelj na jadranski obali. Sporazum podonavske Bolgarske in jadranske Hrvatske bo rešil vprašanja balkanske federacije (!). Ta sporazum bo naravno zelo prijateljski napram Srbom, toda ne napram sabličem in osvajačem, marveč napram Srbom seljakom in republikancem.« — Evo: prve citate servira »Slovenec« svoji inteligenci in svojim pristajcem, druge citate pa zamočuje, ker bi sicer uvideli vnebovpijočo lažnjivost in demagogijo celokupne klerikalne politike.

Jugoslovnska demokratska starešinska organizacija v Ljubljani vljudno vabi vse svoje člane, da se sigurno udeležijo rednega letnega občnega zbo-

ra, ki se vrši v petek dne 24. t. m. ob 18. popoldne v tajništvo JDS, Narodni dom, I. nadstropje. — Odbor.

Prasika »Tribuna« analizira našo krizo in piše med drugim, da je treba naglašati, da gre krona narodu do skrajnosti na roko. Jugoslovnsko ljudstvo ne presoja te krize posebno tragično. Narod si želi miru, da bi se mogel gospodarsko razvijati. V jugoslovnski ideologiji sta dve politični tradiciji, avstrijska in francoska. Najprej je treba zblizati ti dve tradiciji, da se ustvari enotni jugoslovnski duh. Hrvati in Slovenci se morajo najprej naučiti vladati, ker je prehod od politične neagacije prenelog. Ključ politične situacije ni več v Radičevih rokah... Sicer pa je razvoj političnih dogodkov v Jugoslaviji tudi pod vplivom položaja v Franciji in Angliji, ker Jugoslavija kot važen sestavni del Male antante zelo rahločutno reagira na vsako spremembo politične situacije v Evropi.

Radičev odhod v inozemstvo? Zagrebška »Riječ« je priobčila vest, da je vložil Stjepan Radić pri politični oblasti prošnjo za potni list v inozemstvo. Radić zahteva potne liste zase in za vsu družino. Namerava potovati na Avstrijsko, Češkoslovaško in v Švicco, da se odpočije in obenem uporabi priliko za nadaljni svoj politični študij.

Učiteljska imenovanja.

V »Uradnem listu« bodo te dni objavljena nova učiteljska imenovanja oz. preimestitve. Na novo so imenovani: Marija Leban v Korini, Ana Radanović v St. Jernej na Dolenskem, Valentin Accetto v Radence, Milka Kočevar na Studence pri Krškem, Ana Hren v Svetli potok, Ivan Štefe v Cerklje pri Kranju, Franjo Lunček v Šmarjeti, Ivana Strus v Ziri, Julijana Turk v Stari trg pri Ložu, Marjeta Poznik v Hini, Mar. Sevnik v Pišce, Danica Marolt v Mohorju, Vida Strukelj na Rob, Hilda Abčič v Oslinico, Marija Rupan v Poljane pri Škofji Loki, Marija Rozman v Zelezniki, Frančiška Udovič v Gor. Jezero, Valter Erker v Dol. Toplo reber, Josipina Repe v Žužemberk, Režika Klinar na Jesenicah, Janko Sicheř in Koprivnik, okr. Radovljica, Mhaela Rožič na Dovje, Evaljija Juržić na Planino, okr. Sevnica, Kristina Radej v Sevnovo, Stanko Tavželi v Kočevju, Mira Zupan v Preloko, Karel Šterbenk v Zagorac, Marija Peterlin v Blagovnicu, Ruža Lenardič v Radovnici, M. Arrigler v Trebnju. Premeščeni so: Emil Rus iz Kamnika v Čemšenik, Antonija Učar iz Koprivnice v Banjaloko, Oton Oman iz Ljubljane v Borovec, Helena Rom iz Livolda v Dobropolje, Helena Kreiner iz Starega loga v Staro cerkev, Gojko Aparnik iz Leskovca na Trebelno, Marija Rozman iz Kranja v Trzici, Marija Vid man iz Ljubljane v Boštani, Andr. Zvan iz Gorij v Adlešiče, Efreim Pavlovič iz Trbovelj v Turje, Vera Mohorčič iz Šmarja v Sela, okr. Kamnik, Marija Bulovec iz Senčurja v Poljane pri Škofji Loki, Marija Kosmaž iz Cerknice v Igavca, Matilda Dolenc iz Dol. Logatca v St. Vid nad Cerkljo, Ivana Lipovec iz Škocijana na Unec, Ivo Bitenc iz Šmarja v Polhov gradec, Mirko Kregelj iz Zaloga na Golo, Mara Pirnat-Brežnik iz St. Petra v Novo mesto, Valerija Zurec iz Stopič v Smihel, Vaclav Držaj iz Kranja v Gorje, Stanisl. Bučar izKranja v Zelezniki, Pavla Gande-Trefalt iz Semčja v Črmošnjice, Valerija Hrovat iz Orehovica na Čatež, Gustav Lusner iz Litije v Znojile, Vera Perk iz Litije v Vel. Gaber, Ciril Pivk s Korške Bele v Toplice pri Zagorju, Alojzija Modic iz Dol. Logatca v Grahovo, Ivana Kunc iz Dol. Logatca na Bloke, Terezija Hočevar iz Begunj v Žiberse, Pavla Žumer iz Dobropole na Dobrovo, Leopoldina Zupančič od Sv. Jurja v Slov. gor. v Loški potok, Anica Menceinger-Vizjak iz Sostra v Begunje pri Radovljici, Danica Pokorn s Koprivnika v Boh. Bistrico, Anica Hiltz iz Poljan v Vršno goro, Fran Berden iz Stopič v Novo mesto, Hedvika Schweiger iz St. Petra v Novo mesto, Fran Žukovec iz St. Petra v Novo mesto, Sonja Gucelj iz Šmarja pri Jelšah v St. Peter pri Novem mestu, Amalija Jeglič iz Gortj v Zastp.

B. Grimshaw-G. Clavigny:

53

Gospodična kapetan.

Kaj je značila ta sprememba, ta čudna barva in šarena zastava? Domačini so razumeli na prvi pogled, tudi mornarji vojnih ladij, ki tvorijo policijo Tihega oceana, bi bili brez razmišljanja razumeli smisel te spremembe: kapetan Sakson je »novačil«, to se pravi, prepeljal je divjake iz Novih Hebridov na avstralske sladkorne nasade.

V Avstriji je takrat manjkalo delavcev, posestniki plantaž so si jih morali preskrbeti na katerikoli način in za vsako ceno in se niso zanimali, odkod prihajajo njih delavci, samo da so krepki in vztrajni pri delu. Hebridski domačini so po večini ljudožrci in nedvomno je velika dobrota zanje, da spoznavajo civilizacijo.

Sakson je bil brezdvomno tega mnenja, kajti prevažal jih je, kolikor je mogel. Ko jih je pripeljal, je dobil petsto šillingov za moža, od teh je vsak mož dobil dvestopetdeset in bilo je določeno, da se je s tem zavezal za triletno dobo.

Naravno, da se pri tej kupčiji posestniki plantaž niso brigali za to, ali so divjaki razumeli, kaka kupčija se je slenila, ali pa na kak način so jih zvaljili v deželo, o kateri niso imeli pojma, kje leži in kakšna je.

To sploh nikogar ni nič brigalo, pod pogojem seveda — to je samo ob sebi umljivo, da se ni kaka vojna ladja Njegovega britanskega Veličanstva iz radovednosti zanimala za to.

Sakson je bil zapustil lepe otoke Tihega oceana in se spravil na to čudno trgovanje v nevarnih vzhodnih vodah zato, ker ni imel nič dobičkanosnega dela v tem času.

V San Francisku se je lepo spočil in pozdravil. Ko se je Valjiti vrnila iz Niueja, ga je našla izborne volje in z veseljem je spet prevzel poveljstvo »Sibilo«.

Naslednje njegove vožnje so mu pa prinesle tako malo dobička, da je sklenil si služiti denar na drug način. Odjadrjal je na Nove Hebride, ki jih je dobro poznal, ker je tam pred leti kumoval santalov dragoceni les, dokler niso domačini posekali zanj vseh dreves in je ta kupčija tako nenkrat prenehala.

Sakson je kmalu spoznal, da se da s pomočjo »novačenja« zaslužiti lepe denarce. Ljudstvo je tam brez vere in zakonov. Vsak posamič, ki se je dal vjeti na Saksonove limanice, je menil, da je prevaral Saksona, zato slednji ni imel pomislekov, jim opisati položaj v čim najbolj rožnatih barvah in igrati napram njim vloge bedaka.

Valjiti je z veseljem prišla na te otoke. Ljubila je spremembo in te nevarne vožnje so bile zanjo zelo privlačne.

Človek je vsaj videl deželo! Tudi ona je bila že sita Kople in smejočih se otokov. Ugajalo ji je, sedeti ves dan na prednjem delu ladje, z dobro Winchester - karabinko na kolenih.

Večkrat je stopila na suho in sama izbirala ljudi, ki so hoteli v Avstralijo, včasih ji je tudi pomagal Harrys. Šlo je tako dobro, da je Sakson imel v teku štrinaestih dni okoli štrideset »novincev« na svoji ladji. Bil je izborne volje in spet je začel piti.

Tedaj pa je prišla nesreča.

Na otoku Malekuli so mu oblasti izročile šest talcev, domačinov, naj jih pelje v pristan Parrot-Harbour. Domačini so namreč tam pretepli tri belce in oblasti so od njih zahtevale šest krivcev kot talce pod pretno najstrožjih renesalij s strani vojnih ladij. Da se rešijo, so domačini res privdili talca in oblasti so jih ukrcale na »Sibilo« po dogovoru s Saksonom, ki naj bi jih oddal v imenovanem pristanu, britanski križarki »Alligatorju«.

Sakson je bil zadovoljen, ker bi mu poveljnik »Alligatorja« plačal prevoz.

Ko se je na pripeljal v Parrot-Harbour, mu tamonične oblasti niso hotele plačati prevoza šestih ujetnikov.

— Počakajte »Alligatorja«, so dejali Saksonu. Poveljnik sam vam plača. Kaj pa zato, če čakate Alligatorja?

Sakson je bil mnenja, da se norčujejo iz njega. Ali ni bilo dovolj enostavno, da plačajo in pokazejo račun, ko se pripelje križarka?

Ker ga niso hoteli poslušati, se je razjezil in se odpeljal z ujetniki britanske vlade, seveda je prej povedal vsem ljudem v pristanu, da jih pelje v Avstralijo na plantaže.

Stvar bi bila prav lepa, če bi bil »Alligator« daleč, toda nesreča je hotela, da se je križarka pripeljala v pristanišče štirindvajset ur po odhodu »Sibilo«.

Poveljnik je ves osupel zvedel, da si je kapetan navadne jadrnice drznil ubežati z vojnimi ujetniki britanske vlade. Povedali so mu, kako se je kapetan norčeval iz kraljeve mornarice in se pridružil, da ostanejo ujetniki na njegovi ladji, da mu snažijo čevlje.

Poveljnik, star mornar, ki je bil silno strog v zadevah discipline, je kar divjal, ko je zvedel to novico.

Vzel si je samo časa, da je ukrcal sveže vode, potem pa je odhitel v smeri, v katero so videli odhajati »Sibilo«.

»Alligator« je odhitel s polno paro, njegovi dimniki so bljuvali stebre črnega dima, ki je zatemnil sinje nebo.

Dr. Fran Rosina.

Z Dunaja je včeraj došla vest, da je tamkaj v sredo zvečer ob 21. umrl starosta mariborskih Slovencev, doktor Franjo Rosina na sladkorni bolezni, za katero se je lečil v nekem dunajskem sanatoriju. Vest o nenadni in nepričakovani smrti se je bliskovito razširila po vsem mestu. Raz Narodni dom in mestni magistrat je zaplapolala črna zastava, naznanjajoč, da je umrl eden najzaslužnejših mož slovenskega Maribora.

Dr. Franjo Rosina je bil rojen dne 29. septembra 1863. v Leskovcu pri Litiji. Gimnazijske študije je dovršil v Ljubljani in se je nato napotil na Dunaj študirati pravoslovje. Bil je agilen član in dva semestra tudi predsednik akademskega društva »Slovenije«. Ze kot dijak je jel dopisovati v slovenske liste in je bil dolga leta sotrudnik »Slovenskega Narodca«.

Leta 1888. je končal svoje juridične študije in promoviral za doktorja prava. Nato je vstopil kot odvetniški kandidat v pisarno dr. Karla Slanca v Novem mestu. Tu se je jel aktivno udeleževati javnega življenja. Sodeloval je v vseh narodnih društvih in kmalu opazil potrebo, da se v dolenski metropoli osnuje krepko ognjišče narodni misli, za katero je smatral sokoško organizacijo. Zato je ustanovil »Dolenjskega Sokola«, ki je res postal žarišče narodnega delovanja v Novem mestu in v okolici.

Iz Novega mesta je odšel v Celje, kjer je vstopil v pisarno voditelja celjskih Slovencev, dr. Josipa Serneca. V Celju je baš takrat krepko zavaloval nov narodni pokret z ustanovitvijo slovenske tiskarne. Jel je izhajati prvi slovenski celjski list »Domovina«, kateremu je postal dr. Rosina marljiv sotrudnik. Z vso vnaemo se je jel udeleževati dela v narodnih društvih, posebno pozornost pa je posvečal slovenskim dijakom na celjski gimnaziji. Ustanovitev slovenske tiskarne in slovenskega lista je blagodejno vplivalo tudi na slovenske dijake, ki so se jeli krepko zavedati svoje narodnosti in snovati svoje narodne organizacije. To nimalo ni bilo vseh takratnemu ravnatelju Petru Končniku, ki je napel vse sile, da bi udušil ta narodni pokret med slovenskimi dijaki. Pričele so se persekucije slovenskih dijakov, ki bi imele zle posledice, ako bi se zanje odločno ne zavzel dr. Rosina ter s svojim energičnim nastopom v zaščito dijakov ne ukrotil prešernega nemškutarja. Po končani pripravi listni odvetniški praktiki je dr. Rosina otvoril leta 1895. svojo odvetniško pisarno v Ljutomeru, kjer so posebno potrebovali energičnega narodnega delavca, saj so tam še neomejeno gospodovali nemškutarji. Lotil se je z vso vnaemo narodnega dela in organiziral borbo proti Nemcem in nemškutarjem. S svojim delom si je pridobil splošen ugled in spoštovanje. Tu se je poročil s hčerko državnega in deželnega poslanca, deželnega odbornika Frana Robiča, Karolino. Kako zapanje so imeli v Ljutomeru v Rosino, najbolj dokazuje dejstvo, da so ga izvolili za poslanca v štajerski deželni zbor, kjer je neustrašno zastopal interese svojih volilcev ter se boril za ograde pravice slovenskega spodnještajerskega prebivalstva. Ko mu je smrt ugrabila prvo soprogo, se je v drugič poročil s hčerko zdravnika in znanega narodnjaka Rupschla v št. Jurju ob Južni železnici.

Leta 1904. se je s svojo odvetniško pisarno preselil v Maribor, da si poišče širši delokrog za svoje delovanje. Tudi tu se je s svojimi izrednimi sposobnostmi in s svojim delom takoj uveljavil v javnem življenju. Slovenska Citalnica ga je izbrala za svojega predsednika in, ko je umrl dr. Jernej Glančnik, je bil izvoljen tudi za predsednika »Po-

sojilnice«, katero častno in obenem važno in vplivno mesto je zavzemal do svoje prerane smrti.

Ker je spoznal, da je Mariboru potreba organizacij, ki bi krepile narodno zavest in vzbujale narodni ponos, je osnoval, kakor v Novem mestu »Sokola«, kateremu je stopil na čelo kot starosta. Pod njegovim spretnim vodstvom se je društvo krepko in uspešno razvijalo.

Dne 28. junija 1914. je »Sokol« razvil svojo zastavo v Rušah, v Mariboru vlada te slavnosti ni dovolila. Narodni nasprotniki so spravili to slavnost, kakor znano, v zvezo s sarajevskim atentatom ter pričeli divjo gonjo proti vsem udeležencem te svečanosti. Cela vrsta ruških narodnjakov je bila aretirana in odvedena v ječo v Gradec. — Dr. Rosina se je krepko zavzel za te žrtve ter hodil zanje intervenirat v Gradec in na Dunaj. Njegovi napori niso imeli seveda uspeha, pač pa so končno tudi njega aretirali dne 20. avgusta 1914 in ga vtaknili v graško ječo kot nevarnega veleizdajalca. Iz ječe so ga izpustili 4. oktobra s kaljo bolezni, kateri je sedaj podlegel.

Ob prevratu je stal dr. Rosina na čelu osvobodilnega pokreta v Mariboru. Osnovatelj Narodni svet, katerega predsednik je nato postal. Kot tak je z balkona mestne hiše slovesno proglasil, da je Maribor slovenska last in da kot tak pripada jugoslovenski kraljevini. Poleg generala Maistra pripada glavna zasluga, da je Maribor naš, pokojnemu dr. Rosini.

Ko so se razmere v Mariboru ustale, se je dr. Rosina skoraj popolnoma umaknil iz javnega življenja in prepustil delo mlajšim močem. Javno je nastopil samo še pri občinskih volitvah leta 1921., ko je kandidiral v občinski svet na listi demokratske stranke, katere zvest pristaš je bil vse svoje življenje. Bil je tudi izvoljen. Mandat je kasneje odložil, ker je jel nevarno bolehati. Iskreno prijateljstvo ga je vezelo s pokojnim dr. Pavlom Turnerjem. Njegova smrt je silno vplivala nanj in ko je imel ob prijateljevi gomili nagrobni govor, je že izrazil slutnjo, da mu bo sam kmalu sledil. Njegova slutnja se je uresničila. Njegova bolezen se je v zadnjem času silno poslabšala. Iskal je leka pri dr. Šlajmerju v Ljubljani, od tu se je napotil na Dunaj k znanemu specialistu dr. Neumannu. Toda zdravniška veda ni imela več leka zanj. Trenutno se je njegovo stanje sicer zboljšalo, nato pa je nastopila še hujska reakcija, kateri je končno 15. t. m. podlegel tudi njegov, sicer krepki organizem.

Z dr. Rosino je legel v grob eden najzaslužnejših mariborskih rodoljubov. Bil je sijajen govornik, ki je s svojim simpatičnim glasom naravnost fascinalno poslušalce. Med svojimi stanovskimi in tovariši je slovel kot izborni pravnik. Bil je odkrit značaj, iskren in tolerant tudi napram nasprotnikom. Zato je užival ugled in spoštovanje v vsi javnosti, zato so ga visoko cenili in čislali tudi politični nasprotniki.

Pokojujokov pepel prepeljejo v Maribor in izpostavijo krsto v vestibulu »Narodnega doma«, od koder se vrši pogreb v ponedeljek ob 16. na pokopališču v Pobrežju. Zalni spreved se ustavi pred magistratom, kjer se v imenu mestne občine poslovli od velezaslužnega soobčana župana V. Grčar.

Ob grobu velezaslužnega narodnega borca, ki je s svojim delom pomagal ustvarjati slovenski Maribor in skupno z drugimi činitelji rešil to našo severno postojanko Jugoslavije, žaluje vsa Slovenija.

Slava njegovemu spominu, presrečno sožalje velespoštovani njegovi obitelji!

Dr. Milan Vidmar:

O problemu mestne elektrarne.

Debača o problemu mestne elektrarne se je po mnenju pisca teh vrstic v kolikor se tiče d. d. »Elektra« po zadnjem članku g. Štebija, ki je izšel v »Slovencu« dne 15. oktobra tega leta, v toliko dozorela, da jo zadnjem članku gosp. Štebija, da jo morem tu zaključiti. Ako se omejim popolnoma samo na stvarni del cit. članka, lahko čisto nakratko konstatiram, da se je gospod Štebi na celli črti umaknil. Ta umik se sicer skriva v obširnem tekstu, je pa popolnoma jasen.

Gospod Štebi je proti pogodbi delniške družbe »Elektra« z mestno občino imel prvotno sledeče pomisleke: množina električnega toka, napetost ponudenege toka, cena ponudenege toka, prioritete pravice domače firme.

V svojem članku z dne 5. okt. sem v tem listu konstatiral, da donaja d. d. »Elektra« mestni občini 5000 novih

mestne občine, ako bi bila zgrajena za 6000 Voltov, ne bila porabna pozneje, ako bi mestna občina zgradila celotno krožno omrežje za 10.000 voltov. Opozoril sem ga na to, da je bilo nameravno že sedaj položiti kable za 10.000 voltov, že sedaj vstaviti vse aparate za 10.000 voltov in transformatorje, zgrajene za 10.000 voltov za enkrat sklopiti v trikotu tako, da funkcijonirajo za enkrat za 6000 voltov. To drži in g. Štebi nič več ne oporeka.

Kar se cene ponudenege toka tiče, ponavljam še enkrat, da je »Elektra« pripravljena oddajati tok za luč po Din 4.— in tok za motorje po D 3.— Če se ji garantira šesturna dnevna izraba garantirane tokove množine. Priponimam, da je bila to prvotna ponudba, in da sem nerad zvišal ceno, ker mestna občina omenjene garancije ni hotela dati. Ponavljam, da »Elektra« dotičnemu delu mesta lako daje tok po 6.— oz. 4.— Din, če se ji ta del mesta odstopi v direktno preskrbo.

Gospod Štebi se trudi dokazati, da so trdke: Jugo-Siemens, Jugo-A.E.G. Union, Jugo-Elin, Jugo-Brown Bowerl in Transformator popolnoma enakovpravne. Rad govorim tudi o tem vprašanju, mislim pa, da omenjenim tvrdkam odgovor, ki ga je gospod Štebi izkval, ne bo po godu. Med omenjenimi tvrdkami in t. »Transformator« obstoja pred vsem ta velikanska razlika, da so prve samo zastopništva inozemskih tvrdk, druga pa popolnoma samostojno podjetje, ki ima seveda svoje trgovske zveze tudi z inozemstvom. Samo na prvi pogled je to eno in isto. V resnici pa vse prvomenjene tvrdke svojim zastopništvom dobavljajo blago po takšnih cenah, da ostane ves dobiček v inozemstvu, in da tukajšnja zastopništva trajno izkazujejo izgube. Davki teh tvrdk se plačujejo v inozemstvu, davki tvrdke »Trasformator« doma.

V stvari sami leži, da vse te jugoslovensko našemljene tvrdke nimajo interesa za tukajšnja fabrikacija, ker so samo zastopništva, tvrdka »Transformator« pa fabricira že 4 leta in fabricacija trajno razširjuje. Dokler domača fabricacija seveda ne obsega vseh elektrotehničnih predmetov, tudi t. »Transformator« ne more živeti brez inozemskih dobav. Namen tvrdke pa je, razmerje med tujimi in lastnimi dobavami bolj in bolj zmanjševati.

Naši državni organi so bili dalj časa tako kratkovidni, da so nevede favorizirali tuje tvrdke. Zgodilo se je to na način, ki gotovo kaže dobro voljo. Rešenje C. br. 61602 Generalne direktije carin je dovoljevalo industrijalcem prost uvoz za vse tehnične predmete, ki jih je industrija potrebovala za se, na podlagi tega rešenja so jugoslovenske podružnice inozemskih tvrdk sklepane z domačimi industrijalci naročila na montaže, elektrifikacije in inštalacije, disponirale pa potrebnno blago enostavno iz inozemskega skladišča in to blago je industrijalcem prišlo v roke popolnoma pravilno carine prosto. — Tvrdka »Transformator« je morala držati večje zaloge, da je sploh mogla stopiti v razgovor radi sličnih naročil. Vse to blago pa je morala zacarinjevati, ker dotičnega blaga ni rabila zase, temveč za svoje klijente.

Državne oblasti so bile večkrat opozorjene na to veliko krivico, s katero se zatira domača industrija. V zadnjem času se praktična pravilneje. Primer pa jasno kaže, da je tudi v tem oziru velika razlika med domačim podjetjem in onimi, katere brani g. Štebi, žalibog v škodo domačega podjetja.

Ako slednjič še omenjam vodstvo mestne elektrarne, moram poudarjati, da se je ravno od strani personala elektrarne poskušalo ravnateljstvu onemogočiti reden obrat. To ni nikaka novost in s težkočo verujem g. Štebiju, da o tem nič ne ve. Na vsak način je stranka, ki stoji gosp. Štebiju zelo blizu, kriva, da so bile spomlad t. l. ravno pri personalu mestne elektrarne neznosne razmere.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob osmi uri zvečer.

Petek, 17. oktobra: »Paglavka«. Red E. Sobota, 18. oktobra: »Moč teme«. Red C. Nedelja, 19. oktobra: »Šestero oseb išče avtorja.« Izven.

OPERA.

Začetek ob pol osmih zvečer.

Petek, 17. oktobra: »Rigoletto«. Red D. Sobota, 18. oktobra: »V vodnjaku.« »Cavaleria rusticana«. Red B. Nedelja, 19. oktobra: »Carjeva nevesta«. — Ljudska predstava pri znižanih cenah. Ponedeljek, 20. oktobra: Zaprto.

***

— Nova hrvatska drama. Zagrebški dramatik Milan Begović je napisal novo dramo v treh dejanjih s predigro in epilogom »Božji človek«. Delo je prevzela uprava zagrebskega gledališča in se vprizori že to sezono.

ELITNI

KINO MATICA

Samo še danes in jutri historični film

CARLOS IN ELIZABETA

(DON CARLOS — ŠPANSKI INFANT — DON CARLOS)

V glavnih vlogah

CONRAD VEIDT

Eugen Klöpfer, Wilhelm Dieterle, Friedrich Kühne, Dagny Servaes, Aud Egede Niessen in drugi znani igralci.

Film je posnet v slikoviti Španki ter je vsa oprema splošno razkošna. Prekrasni so dragoceni kostumi, ki so vsi polni zlata. Posebno zanimive so scene: Španska inkvizicija; oče in sin — rivala v ljubezni; muke ljubosumnosti; ponesrečen beg; smrtna obsodba; okronano dete itd., itd.

Naravnost genijalna režija tega filma in moderna fotografija je v rokah glasovitega režiserja Richarda Oswalda. — Vsled dolžine filma (cca 3500 m) trajajo predstave po dve uri pri navadnih cenah.

Predstave ob 1/2 4., 6. in 1/2 9. uri.

Predprodaja vstopnic od 10. do pol 1. in od pol 3. naprej.

504

Opozorjamo na godbo pri tem filmu.

Jubilej dr. Jovana Cvijića.

Danes so končane vse velike priprave za svečano proslavo, ki jo jutri priredi beogradska univerzija na čast univ. prof. dr. Jovana Cvijića povodom 35letnice njegovega znanstvenega in kulturnega delovanja. Jutrišnja proslava te 35letnice bo po določeni programu izvršena na najsvečaniji način v veliki dvorani beogradske univerze. Istočasno se vrše enake svečanosti na čast jubilarju v Skoplju na tamošnji fakulteti, v Sarajevu in v Novem Sadu. Proslavo v Beogradu priredi beogradska univerza, Geografsko društvo in geografski institut. Dopoldne se vrši na univerzi svečana javna seja, na katero so vabljani Nj. Vel. kralj Aleksander, Nj. Vel. kraljica Marija, vsi člani vlade, vsi kulturni in javni delavci in člani diplomatskega zbora. Rektor beogradske univerze Pavle Popović bo v imenu univerze pozdravil jubilarja in neumornege delavca na znanstvenem polju dr. Cvijića, ki je s svojo vstrajnostjo in marljivostjo pridobil svetovni ugled srbskemu znanstvenemu delu in ki je vzgojil med Srbi mnogo talentiranih učencev in delavcev na polju geografsko-fizikalne znanosti. — Univ. prof. Nedelko Košanin pozdravi jubilarja kot predsednika Akademije znanosti, univ. prof. Jovan Erdeljanin v imenu Geografskega društva in prof. Borav Milojević v imenu proforskega zbora beogradske univerze. Prof. Cvijiću izroči posebna deputacija v spomin krasen umetniško vezan znanstven zbornik, v katerem so članki in esaji uglednih znanstvenikov iz vseh nam prijateljskih držav. Zbornik vsebuje geografske, geološke in arheološke članke. Na čast jubilarju priredi univerza zvečer slavnosten banket.

— Proslava Jovana Cvijića. 18. oktobra praznuje naš največji geograf in etnolog Jovan Cvijić, profesor na beogradskem vseučilišču in predsednik Akademije naukov v Beogradu 30-letnico svojega znanstvenega dela. Na beogradski univerzi se bo ta dan vršila proslava 30-letnice s posebno svečano sejo beogradskega znanstvenega sveta, na kateri bodo predavali o Cvijićevem znanstvenem delovanju.

— Proslava Stenkwicza v Švic. Dne 20. t. m. se izvrši v Veveyu cerkvena svečanost povodom odvoza zemskih ostankov poljskega pisatelja Henrika Stenkwicza na Poljsko. Ob treh popoldne se posveti Stenkwiczu spomenik, ob kateri priliki bo sedem govorov. Med drugim bodo govorili švicarski zvezni svetnik Motta, bivši poljski predsednik Paderewski, poljski poslanik v Bernu Modzelewski in prof. de Raynold. Za proslavo poslujeta dva odbora, eden poljski pod predsedstvom Paderewskega in drugi pod predsedstvom zveznega predsednika Chuarda.

— Kettejev večer na Jesenicah. Sentjakovski literarni krožek iz Ljubljane priredi v proslavo 25 letnice smrti našega velikega pesnika Ketteja v sokolski telovadnici na Jesenicah v soboto, dne 18. t. m. ob 8. zvečer recitacijski večer s spominskim govorom. Recitirale se bodo najlepše Kettejeve pesmi in soneti. Občinstvo se poziva, da se s kar najštevilnejšim posetom oddolži manom nesmrtnega našega pesnika.

— Iz gledališke pisarne. Za danes dne 17. t. m. napovedana operna predstava »Rigoletto« za red D. se radi oboleslosti nek-

terih članov ne vrši. Predstava opere »Rigoletto« se poje prvič v letošnji sezoni v nedeljo dne 19. t. m. na izven v napovedani zasedbi vloge: g. Lovše, g. Thierry-Kavčnikova, g. Kovač, g. Popov, g. Betetto, g. Zathay itd. Za danes napovedani abnona red D se poje »Rigoletto« v torek dne 21. t. m. Za danes že prodane vstopnice ostanje v veljavi za torkovo predstavo.

Sokolstvo.

— »Ljubljanski Sokol« naznanja tužno vest, da je preminul njega dolgoletni član brat Ubald Trnkoczy pl. Zaskal ter pozivlja svoje članstvo, da se vdeleži pogreba, ki se vrši v soboto 18. t. m. ob 4. popoldne iz evangelijske cerkve, v čim večjem številu. kroj civilni s znakom. 181/n

— Sokol I. Prosvetni odsek priredi v soboto dne 18. oktobra ob 20. v prostorih na Taboru predavanje. Predava g. Josip Zupančič: O španski inkviziciji. Bratje in sestre, udeležite se ga polnoštevilno! 177/n

Julijska Krajina.

— Osemdeset let je poteklo 15. oktobra, odkar se je rodil na Vrskem naš pesnik Simon Gregorčič.

— »Zakon velja samo za Slovence na Goriškem«... Ob otvoritvi šole v Lupoglavu v Istri so stariši šolskih otrok zahtevali, kakor to dopušča zakon, da se imajo otroci v dodatnih urah poučevati v srbohrvatskem jeziku. Učitelji se je zasmeljal in rekel: »Kaj se vi, sirote, sklicujete na ta zakon, ki velja samo za Slovence na Goriškem, ne pa za Hrvate v Istri«. Italijanski učitelj izjavja zakon svojevoljno in krivično, ker je zakon enak za vse po celi Juljski Krajini.

— Osemdesetletnica hrvatskega učenika. Včeraj je slavil odlični hrvatski učenik Vladimir Mazuranič osemdesetletnico rojstva. Mazuranič je sin velikega pesnika »Smrti Small Age Čengličca« in slavnega hrvatskega bana. Pred leti je bil predsednik Jugoslovenske akademije v Zagrebu. Njegovo največje delo je »Hrvatski pravnovpovedni rječnik«, ki bo ostalo še dolgo remekdelo jugoslovenske pravne zgodovine. V mladih letih se je Mazuranič poiskusil tudi na književnem polju in napisal igro »Graf Ivana«, ki jo je izdala Matica Hrvatska leta 1883. v »Vijencu« pa je obelodanil veseloigro »Anarhist«. Slavljencu želimo še mnogaja leta!

— Čiščenje. Zadnje dneve so policijski organi in orožniki ustavili v Gorici številno oseb in nekatere odvedli na policijsko ravnateljstvo, ker so bile brez sredstev in dokumentov. Ponočne patrolje so prijele 12 sumljivih pohajačev. Aretranih je bilo tudi okoli sto »veselih deklet«. Bile so iz raznih krajev.

— Radi dogodka v Črnomkalu v Istri je bilo zopet silno preveč razburjenja med fašisti, ki so še vedno skrajno napeti v svojem brezmejnem sovraštvu do Jugoslovenov. Oba italijanska orožnika, ki sta bila umorjena, sta bila pri Slovincih priljubljena. Vendar pa so hudobni italijanski ljudje zagnali krik, da so jih napadli domačini. Dogodno pa je, da sta orožnika Ripulini in Bua žrtvi ciganov. Zaprti so 4 cigane in naši pri njih orožje.

— Roparski napad v Bošketu. Iz Trsta poročajo, da se je železničar Di Prani sprehajal ponoči s svojo ljubico po Bošketu. Ne nadoma pa so skočili proti njima trije neznanca v vojaški obleki. Skočili so nani, ga vržli na tla, mu preiskali žep, mu grozili z revolverjem ter mu odnesli 300 lir, zlato uro z verižico in še nekaj drugih stvari. Potem so izginili. Razstrgan in ranjen je šel naznaniti napad na policijo. Taki ponočni dogodki so v Trstu zadnje čase vedno številnejši.

V ozek spencarijskih prodajalnicah se dobi

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1924.

O novem orožniškem zakonu.

Poleg drugih aktualnih problemov, ki čakajo skorajšnje rešitve in ki jih nova vlada ne glede na svoje politične smernice ne bo smela več odlašati, je tudi vprašanje ublažitve orožniške bede. Temeljita rešitev ni v tem slučaju nič manj potrebna in nujna, kakor drugi predstojajoči vladni ukrepi, ki so v zvezi z eksistenčnim vprašanjem gotovih slojev. Naše orožništvo je materialno tako ogroženo, da je skrajni čas misliti na zvišanje orožniških plač in splošno ureditev položaja teh siromakov, ki po važnosti službe prav nič ne zaostajajo za drugimi družabnimi sloji. Kljub temu, da je orožniška služba naporena in zlasti v sedanjih razmerah zelo odgovorna, pa se doslej nobena vlada ni pobegnala, da bi te ljudi pošteno plačala. Iz orožniških krogov čujemo neprestano obupne klice, da je beda pripeljala že do vrhunca, da ni več časa za birokratično razpravljanje o orožniškem zakonu, marveč da je treba nemudoma preprečiti katastrofo, ki preti pretežni večini orožniških družin, če pred zimo ne bo od nikoder pomoči. Ali ti klici ostanejo glas vpijočega v puščavi, ker so naše notranje razmere take, da merodajni faktorji nimajo časa misliti o orožnikih in drugih siromakih, ki jim teče voda v grlo. Zato je dolžnost javnosti, da zastavi vse sile sanje in urgira končno rešitev orožniškega zakona.

V ministruv notranjih del leži že leto dni osnutek zakona o spremembah in izpopolnitvi dosedanjega orožniškega zakona. Ta osnutek, od katerega pričakujejo orožniki ublažitve sedanje bede, pa žal ne more uresničiti njihovih nad. Prirojen je namreč tako, da na eni strani obeta, na drugi pa veže obljube s stanjem državne blagajne, odnosno vsakoletnega proračuna. V čl. 62 govori o dokladah v gotovini in določa za vse orožnike brez razlike v prvih 10 letih službe 600 Din letno, od 11—20 leta službe 720 Din in od 20 dalje 840 Din. Te doklade so tako minimalne, da sploh ne pridejo v poštev. Dalje govori novi zakonski osnutek o dodatkih v naravi. Vsak ožjen orožnik, ki je obenem aktivni podčastnik, dobi letno 12 m³ drv. In ko je tako napovedal orožnikom minimalno zboljšanje gmožnega položaja, jih takoj opozori na eventualno smolo, češ vse to dobiti, če bo v državni blagajni dovolj denarja. Vse postavke razen redne plače so namreč odvisne od proračuna. Tako tudi drva, ki pomenijo zlasti za oženjene orožnike zelo obremenilni izdatek. Čl. 65 novega orožniškega zakona določa: Dodatki za kurjavo, razsvetljavo, perilo, čiščenje kasarne in ohranitev posteljne opreme v dobrem stanju se dajejo v mejah budžeta postajam, odnosno enim enim komandam. Drva, ki jih predvideva za orožniške podčastnike čl. 62, se dajejo pavšalno v mejah proračuna. Če torej proračun ne dovolji, ostanejo orožniške rodine tudi po novem zakonu brez kurjave.

Sploh je ta zakonski načrt glede službe in dolžnosti, ki jih ima orožništvo, zelo obsežen in širokogruden, zato pa skrajno površen, pomanjkljiv in krivičen glede pravic. Treba ga bo torej temeljito revidirati, predno pride pred parlament. Na to opozarjamo merodajne činitelje že danes, da ne bo prepozno. Za tako važno in odgovorno službo, kot je orožništvo, bi državni proračun ne smel poznati mej.

Sarajevski veliki župan v Ljubljani, G. dr. Vilko Baltić, sarajevski veliki župan, je nastopil večtedenski dopust in je prišel v Ljubljano, kjer hoče prebiti večji del svojega dopusta. Med tem časom odide tudi na lov na Gorenjsko.

Radio res odpotuje v inozemstvo. Na poročila nekaterih listov o odpotovanju Stjepana Radića v inozemstvo sporoča voditelj HRSS, da je že pred dlive časa zaprosil potne liste za inozemstvo s motivacijo, da poseti v Davosu (Švica) svojega bolnega sata dr. Vandekarja in da namerava potem

odpotovati v Pariz, kamor je baje od gotovih političnih faktorjev pozvan.

Razpad Sokolskega društva v Gospiću. Dr. Gjorgje Branković, član samostojnega demokratskega kluba, je stavil na notranjega ministra interpellacijo v zadevi Sokolskega društva v Gospiću, ki je bilo na zahtevo ukrajne oblasti razpuščeno in njeza premoženje izročeno hrvatskemu Sokolu. Poslanec je zahteval, da se ta odredba prekliče in da se proti krivcem, ki so izdali ta ukaz, uvede kazensko postopanje.

Odprava februarjskih izpitov na vseučiliščih. Podpisana je odredba za odpravo februarjskega roka za izpite na vseh pravnih in filozofskih fakultetah v naši državi. Odredba pa bo veljala šele od 1926. dalje; torej ostane za tekoče šolsko leto februarjski rok še v veljavi.

Iz diplomatske službe. Za poslaniškega atašee na Dunaju je imenovan dr. Janko Gollia, ataše v zunanem ministruvu.

Mednarodna akademija za primerjalno pravo. V Zenevi se je konstituirala mednarodna akademija za primerjalno pravo, ki hoče delovati za zboljšanje zakonodaje v različnih deželah, zlasti na polju privatnega prava v vzajemnim izenačenjem zakonov. Predsednik akademije je Andrej Weiss, predsednik na juridični fakulteti v Parizu in podpredsednik mednarodnega stalnega sodnega dvora v Haagu, podpredsedniki so: de Bustamente, sodnik pri haaškem sodnem dvoru, Vittorio Scialoja, bivši italijanski justični minister in Munroe Smith, profesor na vseučilišču v Kolumbiji. Stvorili so štiri skupine: latinsko, anglo-ameriško, skupino za pravo Srednje in Severne Evrope ter skupino za orijentalno pravo.

Odlikovanje. Znani ruski slikar g. Kolesnikov je odlikovan z redom Sv. Save četrte vrste za zasluge, ki jih je pridobil pri nas s svojim delom.

Iz sodne službe. Vpokojen je višji državni pravdnik v Ljubljani Andraž Je glič; na njegovo mesto je imenovan višji državni pravdnik v Novem mestu dr. Anton Kremžar.

Nemški parobrodil z reparacijskim materialom v pristanišču na Sušaku. Poročali smo, da je dosežen med našo in nemško vlado sporazum za dovažanje reparacijskega blaga v sušaško pristanišče. Sedaj je prišel tja nemški parobrod »Achilles« z raznim železniškim materialom, ki je namenjen menda v glavnem za popravo kroge Zagreb—Beograd in Gračac—Krnj. Naznanja se nadalje prihod nemškega parobroda »Tellus« na dan 22. t. m.; pripelje tudi železniški material.

Kongres srbijskih občin v Nišu. 15. tm. je bil v Nišu otvoren kongres srbijskih občin, ki bo trajal nekaj dni. Na kongresu se bo razpravljalo o tehle vprašanjih: 1.) občine napram nadzornim in državnim oblastem v zvezi s spremembo občinskega zakona, 2.) kulturno, gospodarsko in finančno stanje občin, 3.) razprava o komunalnih, kanalizacijskih, vodovodnih in električnih centralah, 4.) vprašanje najetja eventualno inozemskega posojila z državno pomočjo in s kolektivnim jamstvom vseh občin, 5.) ustanovitev zveze vseh občin v celji državi. Mesina občina v Nišu je določila za sprejem gostov kredit v znesku 30.000 dinarjev.

Ognjegasno davščino so hoteli uvesti na Hrvatskem. Pokrajinska uprava v Zagrebu pa za sedaj ni uvaževala predloga zveze ognjegasnih društev, da se uvede ognjegasna davščina po kmečkih občinah in sicer iz razloga, ker je v številnih občinah osnovanje ognjegasnega društva vsled raztresenosti in oddaljenosti posamičnih hiš in pa ker ni potrebna moštva za ognjegasna društva. Kjerkoli pa je prilika za osnovanje ognjegasnih društev, naj se tako osnovanje takoj izvrši.

Šikaniranje nacionalistov. Na odredbo notranjega ministra je bila radi krvavih dogodkov v Stari Pazovi proti novosadski Orjuni uvedena stroga preiskava. Kakor zatrjuje, vodijo vse niti preiskave v Novi Sad, kjer je bil baje ves napad zamisljen. Zasižen je bil predsednik novosadske »Orjune« in glavni urednik »Vidovdana« Dobrišlav Jevčević, ki je pod stroгим poletnim nadzorstvom in ne sme mesta zapustiti.

Jugoslovenska ženska žola v Bukarešti. Društvo »Bristvo Srbov, Hrvatov in Slovencev« v Bukarešti je prosilo prosvetno ministruvo, da dovolji ustanovitev jugoslovenske žole v Bukarešti.

Zakon o čekih. V pravosodnem ministruvu sestavljajo načrt zakona o čekih. Istočasno sestavljajo tudi nov trgovinski zakonik, ker dosedanj ne odgovarja novim razmeram.

Izseljevanje iz Anglije. Tekom prvih šest mesecev tekočega leta se je izselilo iz Anglije 74.379 ljudi nasproti 112.268 v isti dobi lanskega leta. V lanskim številki je obseženo tudi izseljevanje iz Irske države.

Komiti vrtili bombo v kavarni. Kakor poročajo iz Štipa, so bolgarski komiti vrtili v kavarno »Sumadija« v Carjevem selu bombo, ki je eksplodirala. Štirje gosti so bili takoj mrtvi, več pa jih je bilo težko ranjenih. Po storjenem zločinu so komiti pobegnili. Omenjeno selo se nahaja tik ob bolgarski meji.

Vreme je pri nas zadnje dni zelo lepo. Jutra in večeri so sicer megleni in hladni, dnevi pa topli solnčni. Po vinogradnih je trgatav, po polju pa se pridno opravljajo razna jesenska poljska dela.

Vesela vdova iz Ivankova. Vesela. Lepa in mlada vdova Hramostova iz Ivankova je bila znana daleč naokoli, kajti ni bila zabave brez nje, njene toalete so bile najlepše, njena hiša opremljena z najlepšimi pohištvi. Prirajala je lukulične pojedine, pri katerih je teklo vino v potokih in pokal je šampanjec. Ljudje v okolici so začudeno vpraševali: odkod to bogastvo? Znano je bilo, da je bil mož lepe vdove ubog železničar, ki ji ni zapustil ničesar. Izvor zagonetnega bogastva je bil sedaj odkrit. Nekega lepega dne so prišli orožniki, vkljčili lepo vdovo in jo tirali v Vinkovce. Mlada vdova je skupaj z nekim železniškim kurjačem kradla iz nekega mlina moko, kar na debelo. V njenem stanovanju so našli 19 vreč fine moke.

Samomoril. Na Sušaku se je ustrelil odvetnik Friderik Zangerle. Izgubil je na ruleti v Opatiji velike vsote denarja in to ga je poglavo v smrt. — V Prijedoru v Bosni se je obesil mesar Dušan Despot. Samomor je izvršil vsled neugodnih materialnih razmer. — V Zagrebu se je zastrupila 17-letna Ivka Krklec. Prepeljana je bila v zakladno bolnico, kjer se bori s smrtjo. Samomor je izvršila radi nesrečne ljubezni.

Po 12 letih priznan zločin. V Jugovih pri Prijedoru je bil pred 12 leti v svojem mlinu ustreljen posestnik Mirko Protić. Umora sta bila osumljena Luka in Staniša Janjić in sicer radi spora, ki je vladal med Protićem in Janjić. Protić je namreč Janjićeve tožil, da so mu namenoma zažgali kozolet, napolnjen s senom in od tega dne je med sosedji zavladalo smrtno sovraštvo. — Radi pomanjkanja dokazov sta bila oba Janjića oproščena. Sedaj po 12 letih pa se imata oba brata zopet zagovarjati radi istega zločina; kakor tudi radi zločina požara. Kakor javljajo, je nastal med obema bratoma radi nekega imetja spor, nakar je Luka ovdal Stanišo, da je umoril Protića. Ob zločinca bo sedaj doletela zaslužena kazen.

Iz Ljubljane.

Uspehi pri pravnozgodovinskih izpitih na naši juridični fakulteti. Za oba termina po končanem šolskem letu 1923/1924 (t. j. julij in oktober) se je prijavilo k pravnozgodovinskemu izpitu, ki ga morajo juristi napraviti, da morejo veljavno nadaljevati svoje študije, vsega skupaj 52 slušateljev (v februarjem, rednem terminu po končanem, predpisanih treh semestrih 60). Od teh prijavljenih slušateljev pa je v resnici pristopilo le 29 k izpitu (v februarju 52). (Značilno je, da jih je odstopilo osem dvakrat, to je ob prijavitvi k vsakemu od obeh terminov.) Od vseh 29 kandidatorov, ki so se izpitu res podvržili, so izpit napravili: dva s odliko, pet z dobrim, devet z zadostnim uspehom, a reprobiranih je bilo trinajst (v februarju z odličnim uspehom 8, dobrim 16, zadostnim 17, reprobiranih 11). Če se vzame število prijavljenih in aprobiranih kandidatorov procentualno, dobi se, da je v terminih julij-oktober 1924 (ki sta v resnici le en sam termin) napravila izpit le 25% ali ena četrтина, dočim je v februarjem rednem terminu izpit prestalo s pozitivnim uspehom 68,33% ali nekaj nad dve tretjini. Ti uspehi in v zadnjih dveh terminih za preteklo šolsko leto se dajejo samo tako razlagati, da so bili to kandidati, ki so itak po večini zamudili redni termin, pa jim tudi do izrednih terminov ni bilo na tem, da bi se naučili dovolj, t. j. kolikor treba za ta prvi juridični izpit. Premalo marljivo obiskovanje predavanj je pač glavni vzrok neuspehov, kajti učnih knjig v slovenskem jeziku za večino predmetov še ni, ker jih še ne more biti; nadomestiti jih morejo le akademična predavanja in seminarske vaje. Te konstatcije naj bi bile vsem študentim, ki se hočejo vpisati na juridični fakulteti kot redni slušatelji, dobro misljen opomin, da se brez intenzivnega študija, h kateremu spada tudi resno in redno posejanje predavanj in seminarskih vaj, pozitiven uspeh pri izpitu ne dá z lepa prispejti!

Kettejev večer v Ljubljani. Sentjakovski literarni krožek priredi v dvorani Sentjakovskega gledališkega odra, Florjanska ulica 27/L, v nedeljo dne 19. t. m. ob 8. zvečer Kettejev večer z recitacijami in spominskim govorom. Recitatorji bodo nudili najlepše Kettejeve pesmi in sonete. Da dostojno proslavimo 25letnico smrti enega naših največjih pesnikov-njemstrnikov ter da se hvaležno oddolžimo njegovim manom, se občinstvo pozivlja, da se odzove s kar najštevilnejšim posetom. Vstop prost.

Martin Malenškov Martinov večer priredita obe CM. podružnici za St. Peter dne 9. novembra ob 8. zvečer v steklenem salonu pri g. Dolničarju na Južnem kolodvoru. Na sporedu je godba in petje ter bogat srečlov. K obilni podelbi vabita odbora.

Dodatno k razpisu adaptacijskih del v mestni plinarni se razglasa, da se bodo oddajala vsa obrtniška dela posameznim obrtnikom in izvršitve.

Čehoslov. Obe v Ljubljani, v soboto 18. tm. v restavraciji Mraka večerke na rozlouchou s odhazejicimi členy pi. Osvaldovou a p. Chvojko. Prosime o hojnou dčast.

Knjigovodski tečaj za svoje članstvo priredi Slov. trg. društvo »Merkur« v Ljubljani, če se oglašijo dovolj interesentov. Prijave sprejema do najkasneje 20. oktobra t. vsak dan od 6.—7. zvečer, (ob sobotah od 12.—1. opoldne) društvena pisarna Gradišče 17/L.

O. Z. javnih nameščencev in vpkonejencev javna in važna seja bo v torek 21. okt. ob 20. zvečer pri »Mraku« v salonu. Predsednik Litleg bo obširno poročal o svoji beogr. misli. Tajništvo.

Vesela Ivanka. Včeraj popoldne se je nudil pasantom na Dunajski cesti zanimiv prizor. Na železniškem prelazu je stala neka ženska očitno precej v »ročicah«, ki se kljub vsem svarilom ni hotela umakniti s proge in zdelo se je, da jo bo prihajajoči vlak povozil. V zadnjem hipu je pijano Ivanka prijel neki železničar in jo potegnil s proge ter jo izročil stražniku. Med potjo na policijo je Ivanka Rupas zmerjala »proklete ajenponarje in fardamane pulcaje« ter kričala, »da naj jih vse vrag vzame!« Razborito Ivanka, ki je doma iz Stožice in se ga rada nad mero nasrka, so vtaknili v zapor, da se nekoliko iztrezni.

Zeparji na kolodvoru. Strojniku Jakobu Tolišiču iz Maribora je bila včeraj popoldne iz žepa suknjiča ukradena listnica s 3700 Din. O drznem zeparju ni sledu.

Nezgode. Čevljarški vajence Fran Pešar se je včeraj popoldne na Poljanski cesti onesvestil in so ga morali prepeljati v bolnico. — Danes zjutraj se je pri delu ponesrečil mesarski vajence Branislav Pintar. Pri raztelesenju vola v klavnici se je tako močno sunil v levo stegno, da so ga morali prepeljati v bolnico.

Tatvina pohištva in njene posledice. Marija Remic, soproga trgovca iz Zgornje Šiške, je lansko leto stanovala na Starem trgu št. 9 pri stranki Gizeli Plaskan. Ker je bilo to stanovanje le za silo, je morala del pohištva shraniti na podstrešju. Meseca aprila t. l. pa je opazila, da ji je zmanjkalo s podstrešja precej pohištva, med drugim ena postelja, ena nočna omara in par drugih predmetov v vrednosti 2500 Din. Napravila je ovadbo in policija je kot tatvino osumljeno aretirala Plaskanovo. Na podlagi poizvedovanja so ugotovili, da je Plaskanova prodala pohištvo starinarici Mariji Prekuh, na čije domu so je sedaj našli. Prekuhova in Plaskanova sta bili ovdani sodišču ter se vrši dne 21. t. m. proti njima obravnava.

Redek jubilej.

Redek jubilej praznuje danes okoli 60-letni »trgovski potnik in zastopnik svetovnih tvrdk« Karel Spindler. Bil je danes ob 3. zjutraj aretiran na zahtevo gostilničarja Habjana na Celovski cesti, ker je hotel tam brezplačno prenočiti. Na policiji kjer je »Korek« stara in dobro znana tvrdka so ugotovili, da danes praznuje redki jubilej — namreč svoje 65 kazen. Obenem so ugotovili, da je Spindler predvčeršnjim spal skupaj s čevljarškim pomočnikom Josipom Kračmanom na senu v gostilni pri »Amerikancu«. Ko se je zjutraj mladi čevljarček prebudil, je žalostno opazil, da je njegov sosed izginil, z njim vred pa je izginilo tudi 100 Din, lep slonokoščeni usnik in glavnik, vse v skupni vrednosti 150 Din. Zanimivo je, da je bil ostali denar, ki se je nahajal v Kračmanovi listnici, nedotaknjen. Na policiji je Spindler izjavil, da je po pukluc trgovski potnik in zastopnik svetovnih tvrdk, čijih imen pa noče navesti. Čez zimo je upati, da bo Karol preskrbljen.

Iz Celja.

Konfiscirana je bila zadnja številka »Cillier Zeitung« radi njenega uvodnika »Deutschum in Jugoslaviens«, v katerem se je naravnost hujskaško pisalo proti interesom naše države na naši severni meji. Pa še trdijo gospodje okrog tega lista, da so »lojalni« naši državljanj.

Nov list »Jugoslovenski klesar i kipar« je pričel izhajati v Celju. List zastopa strokovne interese klesarske in kiparske obrti. Izdajatelj in odgovorni urednik mu je g. Ciril Mayer, tiska pa se v Zvezni tiskarni.

Iz Maribora.

Ljubljanski Zvon v Mariboru. Prihodnji ponedeljek dne 20. t. m. priredi ljubljansko pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Mariboru koncert, ki se bo vršil ob 20. v Götzovi dvorani. Sloves »Ljubljanskega Zvona« jamči že v naprej za popolen uspeh. Spored koncerta je isti, kakor je bil izvajan o priliki obiska v Beogradu. »Ljubljanski Zvon« štejejo danes med najboljše pevске zbere v naši državi. V Mariboru, na naši skrajni meji, doslej še ni nastopil in zato vlada za ta koncert v Mariboru tem večje zanimanje. Ne dvomimo, da bo obisk »Ljubljanskega Zvona« v Mariboru našel prijazen odmev. Vabimo vse mariborske občinstvo, da se koncerta gotovo udeleži in do zadnjega koticčka zasede Götzovo dvorano. Vstopnice se že danes dobe v predprodaji pri Zlati Brišnikovi v Slovenski ulici. Na večer koncerta bo posetnikom na razpolago tudi besedilo skladb, ki se bodo izvajale.

Radio-koncert v Mariboru. Prihodnji ponedeljek bo predaval v Ljudski univerzi g. inženir Tomšič o radio-telegrafiji. Po predavanju bodo imeli poslušalci priliko slišati radio-koncerte iz najoddaljenejših krajev, kakor Pariz, Rim, London itd. Predavatelj bo v ta namen dal na razpolago svoj lastni aparat. Zanimanje za radio-telegrafijo se bo v Mariboru z ustanovitvijo Radiokluba gotovo še bolj dvignilo.

Obiskovalci gledališča se obračaje na gledališko upravo s prošnjo da prične z gledališkimi predstavami, ki trajajo počez ur, že ob 19. in še le ob 20. S tem bi bila marsikomu, ki po 22. rad zleze v posteljo, storjena velika usluga, za upravo same pa gotovo tudi prijetnost. Upamo, da bo uprava to željo upoštevala.

Slovensko trgovsko društvo v Mariboru bo v kratkem izdalo natančen seznam vseh svojih članov, ki se bo v več tisoč izvodih razdelil med občinstvo. Kdor izmed narodnih trgovcev še dosedaj ni član društva in želi, da bi se ga pri tem seznamu trgovskih tvrdk upoštevalo, se poziva, da najkasneje tekom 14 dni prijavi svoj pristop k društvu, bodisi pismeno ali ustmeno.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Pot v Santa Fé«. (Wiliams Hardt)
Kino Ideal: »Plesalka La Motte«.
Kino Matica: »Carlos in Elizabeta«.

Turistika in sport. SOKOLSKA OLIMPIJSKA VRSTA NA SUŠAKU.

Naši Sokoli so bili na Sušaku z bratsko iskrenostjo sprejeti. Zvečer v soboto je bila akademija, kateri so prisostvovali odposlanci vseh primorskih sokolskih društev od Kastva do Crkvenice. Kot iz mramorja izklesani so stali pred zadivljenim občinstvom; polna dvorana jih pozdravljala z navdušenjem. Brat Ivančič pozdravi sokolske goste. Cvetje je bilo izročeno Sokolom. Vsa pozornost se je osredotočila na brata Štuklja, katerega elegantni in lahki nastop na bradlji je izzval splošno občudovanje. Vse sokolske vezbe so bile izvedene precizno in sprtno tako, da je bilo občinstvo kar razočarano. To je umetniška višina, katero je dosegel naš Sokol. Nato je domače društvo izvršilo nekaj točk povsem dobro. V nedeljo so odšli naši Sokoli na izlet v Kraljevico in Bakar, kjer so bili zelo gostoljubno počaščeni. Sokolsko društvo v Bakru je imelo baš svojo prireditve, na kateri je nastopilo s par vezbami tudi nekaj naših Olimpijcev. V slovo so bile prirejane našim vrlim telovadcom srčne ovacije v Bakru in na Sušaku.

Stanje prvenstva v Budimpešti:

Table with 5 columns: Team name, VAC, FTC, MTK, Törökvs, 3. okraj, Vassas, Nemzeti, Kispesti, Zugló, BTC, Universitát, UTC. Rows show scores for various teams.

Primorje: Ilirija. Občinstvo, ki poseti to nedeljsko prvenstveno tekmo dveh, znano najodločnejših ljubljanskih sportnih rivalov, naprosimo, da prisostuje tekmi mirno in da se ne da zavesti od prenapetih žev. Igra sama bo nudila dovolj ostrih in sportno zamotanih situacij. Vstopnice se dobe v predprodaji v Selenburgovi trafikli. Tekma se vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta točno ob pol štirihi. 183/n

Ilirija old boys: Sokol I. Ker se je 5. tm. prva nogometna prireditve v korist sokolskega doma na Taboru vsled deževnega vremena izjalovila, se tekma med nogometnim moštvom Sokola I. in old boys moštvom SK Ilirije ponovi v nedeljo, 19. tm. ob 11. uri dopoldne zopet na sportnem prostoru Ilirije pri drž. kolodvoru. Prva tekma je vkljub deževnemu vremenu pokazala, da ji ne gre zlojo dobrodelen namen, temveč da ima tudi precej sportne vrednote. Obe moštvi sta se medtem izpopolnili še z nekaterimi novimi močmi, v glavnem pa nastopila na strani Ilirije tudi torkrat samo sportniki, ki so še nedavno stali v ospredju slov nogometa (tako Pelan, Betetto, Kavšek, Deržaj, Slavc, Soklič, Kušar, Valasek, dr. Majcen itd.), na strani Sokola I. pa znani telovadni prvaki ljubljanski (Derganc, Turk, Zupan, Lovšin itd.). Pol ure pred tekmo se vrši na sportnem prostoru promenačni koncert vojaške godbe. Predprodaja vstopnic v trg. J. Gorec. 182/n

Zanimiva neogometna tekma med Sokolom I. in old boys Ilirije, ki je zadnjič vsled skrajno slabega vremena neugodno izpadla, se na splošno željo ponovi v nedeljo dopoldne ob 11. uri. Tekma, ki se je vršila, je pokazala, da obeta biti tudi sportno interesantna, zato se pričakuje njen izid s prav izrednim zanimanjem. Vstopnice bodo v predprodaji pri tt. Ravhekar in Derganc ter pri tt. J. Gorec. Čisti dohodek gre v korist zgradbe sokolskega doma na Taboru. Po možnosti bo istočasno na prostoru Ilirije promenačni koncert vojaške godbe. 180/n

Jugoslov. zimskosportni savez sklicuje za petek 17. t. m. zvečer ob 8. uri v damskem salonu kavarne Emona sestanek vseh zimskih sportnikov, ki si žele nabaviti svojo opremo. Savez bo predložil dosle ponudbe, da morejo sportniki izrabiti ono, kar jim najbolj konvenira. Prosimo točne udeležbe. Po tem sestanku se vrši seja zbora nastavnikov. Udeležba za vse obvezna. — Tajnik. 175/n

Najbolj fair igrajoče dunajsko moštvo je Slovan (dunajski Čohi), ki ne znanjujejo nobene kazenske točke. Sledi Hertha z 1 kazensko točko, Amateuri z 2. Admira z 2, Wacker z 2½, W. A. F. s 4, Sportklub s 6, Simmering s 14, Hakoah s 23, Ostmark s 42 in Rapid s 64 kazenskimi točkami. — Fenomenalna plavalca je brez dvojma 6letnega Holandčanka Van Skike, ki je v Kalforniji pred kratkim preplaval 25 km dolgo progo.

Gospodarstvo.

Sadni sejem na ljubljanskem velesejmu.

Ljubljancanom in drugim sadnim interesentom se bo nudila v dneh 18., 19. in 20. t. m., to je v soboto, nedeljo in ponedeljek posebna prilika ogledati si ter spoznati različno sadje cele Slovenije tudi po kvaliteti in imenih, večjim kupcem pa doznati, kje in koliko ter po kakšnih cenah bi si mogli nabaviti eventualno tudi cele vagone ene ali druge sadne vrste v svrhu nadaljne trgovine.

Ta sadni sejem, ki ga priredi »Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo« s sodelovanjem velesejskega urada na ljubljanskem velesejmu v paviljonu »L«, kjer je bila na letošnjem velesejmu lovska razstava) bo vsekakor nekaj novega za ljubljano in gospodarsko koristnega za vse sadjarje, ker se je skrbelo, da posetijo ta sejem v čim možno velikem številu ne samo jugoslovanski, marveč tudi inozemski sadni trgovci. Mali domači interesenti pa si bodo lahko po ceni omislili za njih domačo potrebo zadostno množino sadja, ker se bo razstavljeno sadje prodajalo tudi v malih množinah na kg, po največ pa v skrbno zapakovanih ameriških zabojih po 20—22 kg, in sicer takoj spočetka, toda sadje v zabojih mora ostati v razstavnem paviljonu do konca sejma, dočim se bo sadje, pripeljano na vozeh nezapakovano, lahko sproti odnašalo. Takega sadja bo več sto zabojev.

Večje kupčije se bodo sklepale direktno z navzočimi sadjarji-lastniki,

odnosno z njihovimi pooblaščenici.

Lastnik obsežnih sadovnjakov g. Rudi iz Pesnice pri Mariboru bo na tem sejmu praktično razkazoval svojo novoizumljeno sadno in vinsko stiskalnico, ter točil sveže izprešani sadni mošt.

Da se ne natrpa v paviljonu preveč otrok in nepoklicnih obiskovalcev brezplačno ter da se reklamni in drugi znatni stroški vsaj deloma pokrijejo, se je nastavila z obisk paviljona malenkostna vstopnina 3 Din. V slučaju legega vremena bo v nedeljo popoldne igrala na sejmišču posebna godba. Sejem bo trajal dnevno od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer.

***

— g Devizna borza v Novem Sadu. Po poročilu iz Beograda se odpravi v Novem Sadu poleg produktivne tudi devizna borza s 1. novembrom t. l.

— g Novosadska blagovna borza 16. oktobra. Na produktivni borzi notirajo: Pšenica baška, 6 vag. 360—362, banatska pariteta Zenta, 3 vag. 365, srpska 5 vag. 325, ječmen baški 2 vag. 340, oves baški, 2 vag. 225, koruza nova 10 vag. 185, moka »Os« kombinirano, 1 vag. 540, »Os« 1 vag. 540, »2« 1 vag. 490.

— g Pomanjkanje specijalnih vozov za prevoz hmelja zelo občutljivo prizadeti producenti in izvozniki. Po drugih se promet ovira in se dela škoda prodajalcem in kupcem. Pridelavec v Savinski dolini se ceni na 11.000 meterskih stotov, po povprečni ceni 90 Din za kg okoli 50 milijonov dinarjev. Morda bi se dobili posebni vozovi na račun reparacij?

— g Živinski sejem na Dunaju dne 13. oktobra. Na živinski sejem je bilo prignano 3436 glav pitane živine in sicer iz Madžarske 809, Romunije 620, Jugo-

slavije 686, domače 1078, iz Češkoslovaške 98 in Nemčije 145 glav. Cene za kg so notirale: voli Ia 17—20.000, srednji 14—17.000, slabši 11—14.000, bosanski voli 11—16.000, bikli 14—18.500, krave 12 do 16.500; mršave 9—11.500 avstrijski kron.

— g Tedenški živalski sejem v Zagrebu. Zagreb, 15. oktobra. Današnji sejem je bil slab ker so se istočasno vršili sejmji v Gorici in Vrbovcu. Trgovalo se je malo; nakupljenih je bilo le nekaj telet za Dunaj. Cene za kg žive vage so notirale: Rogata živina: voli domači II. 12.50—14 Din, III. 10—11 (10—11.50), ekstremno 14—15, bosanski I. 12—13 (12.50—13), II. 10—11.50, III. 8—10 (8—9); junci I. 14—15 (14.50—15.50), II. 13.50—14 (14.50); junice domače I. 12—13.50 (13—14), II. 11.50—12 (12—13), bosanske II. 10—12 (10—11); krave domače I. 12—13 (12—13.50), II. 11—11.50 (11—12), III. 7.50—8.50 (7—9), bosanske II. 10—11 (10—11), III. 8—9 (7—8.50), bivoli 11—14, bivoli 11—12; teleta I. 20.50—21.50 (20.50), II. 18—19 (18—20). Svinje domače nepitane 18—21 (18—21.50), prešiči do enega leta 17—22 (17.25—22.50), svinje sremске pitane 25—25.75 (25—25.50), nepitane 24—25 (24—25). Svinje sremске zaklane 26—28.25 (27.25—28.50) za kg mrtve teže. Konji za komad: I. 7200—8500 (7000—9000), II. 6000—7000 (6500—7000), III. 5000—6500 (5000—6000), lahki 4—6000, srednji 5—6000 (4000—5500), teški 5—6000, jahači 6—9000; žrebota enoletna 4—3000, dvoletna 3—4000.

— g Češkoslovaška brodarska zveza. Češkoslovaška parobrodna društva so vodila že več časa medsebojna pogajanja za osnovevanje brodarske zveze. Te dni je prišlo do konstituiranja Zveze, katere glavni cilj je izvrševanje mednarodnega prometa s posredovanjem udeležnih organizacij.

— g Oddaja tlakovanja v Skoplju. Občina mesta Skopje razpisuje na dan 30. okt. ti. ofertalno licitacijo glede oddaje izdelovanja tlaka v Skoplju. Predmetni oglas s natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice in Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Senzacionalni umor v Budimpešti.

Vso budimpeštansko javnost je razburila zagonetna smrt bogatega veleposestnika žrebčarja Artuga pl. Egydi, ki so ga našli obešenega na svojem gradu Egyedi. Splošno se je smatralo, da je stavec izvršil samomor. Ker pa so bile razširjene verzije, da stari Egydi ni živel v skladu s svojim zetom dr. Ernestom Frohreichom, je državno pravdnštvo vedlo preiskavo, na čije podlagi sta bila dr. Frohreich in služkinja, zaposlena pri Egydiju, aretirana. Služkinja je izpovedala, da je bil usodnega večera dr. Frohreich pri Egydiju.

Egydi je bil očitno umorjen z nekim ostrim orodjem, nakar ga je dr. Frohreich, verjetno s pomočjo služkinje, dvignil s postelje in ga nato poleg umivalnika davil, da so se mu na vratu poznali sledovi. Preiskava pa je dognala, da Egydi ni izvršil samomora, temveč je postal žrtev zločina. Vse indicije so govorile zoper dr. Frohreicha, ki pa je svoje dejanje trdovratno tajil in se je znal premagovati tudi, ko so ga zaslišali vprično umorjenca.

PRIZNANJE DR. FROHREICHA.

V torek 14. t. m. zvečer pa je dr. Frohreich po dvanajdnem zasliševanju priznal, da je svojega tasta umoril v noči dne 7. oktobra. Dogodek je opisal tako-le: V pomedeljek popoldne sem stopil k svojemu tastu in mu rekel, da naj ne bo tako skop napram svojih rodbini. Rajložil sem mu tudi, da ne morem vzdrževati svoje rodbine z malenkostnimi sredstvi, ki so mi na razpolago. Ker se tasi ni dal prepovoriti, sem odšel, sklenil pa sem, da se vrnem, da še enkrat govorim z njim. Ravno o polnoči sem odšel v spalnico svojega tasta. Rekel sem mu, da naj si stvar premisli!

in da naj se bo tako trdovraten. Ko sem mu predočil, da muči svojo rodbino do smrti, je jezno odvrnil:

»Sovražim te, sovražim te, od kar te poznam. Ti si prokletstvo rodbine. Ti škaklaš člane rodbine proti meni, ti si kriv, da se je moja hči odvrnila od mene. Bodi proklet in izgini iz sobe, prečno ti ne zabrusim neka v obraz!«

Ostal sem miren, je nadaljeval dr. Frohreich, in skušal sem tasta pomiriti. Opozarjal sem ga, da nujno potrebujem denarna sredstva za hčerko Margito in druge člane rodbine.

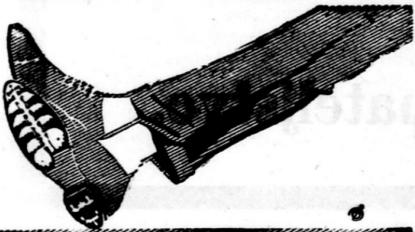
Nenadoma pa se je tasi na postelji zvrnil, skočil je pokoncu in uavil na mene. Zagrabil sem ga za goitane in samovem, da sem ga krepko stisnil. Kaj se je dogodilo za tem, ne vem, ker sem se onesvestil. Ko sem se zopet zavedel, sem opazil, da leži tasi na tleh, in da ni kazal znaka življenja. Hotel sem izvršiti samomor, nisem pa imel moči za to. Končno sem fingiral tasto samomor. Upal sem, da se mi posreči, pobegniti v inozemstvo. Nisem hotel drugega, kakor da rešim svojo rodbino in da ustvarim mir ostalim članom rodbine, ki ga niso imeli, dokler je bil Egydi živ.

Dramatičen je bil prizor, ko so dr. Frohreichovi soprogi predočili zločin njenega moža. Bila je uverjena o nedolžnosti svojega moža in tudi ni verovala, da je krivec, ko je čula, da je priznal.

Ko je dr. Frohreich soprogi osebno priznal svojo krivdo, jer odvrnila: »Opuščam ti, kajti ti si mučenik naše rodbine. Nato se je skoraj onesvestila... Kakor poročajo, je policija izvršila še nadaljnje aretacije in bila aretirana tudi 20letna uradnica Boszi Fulop, ki je bila Frohreichova ljubica in je baje zapletena v umor. Služkinja Egydija Elizabeta Berta je bila izpuščena.

Rešimo sokolski Tabor!

Razširjajte 'Slov. Narod'!

Palma kaučuk
pete in podplati

omogočajo elastični, tih hod,
štedi o Vaše noge in vaše obu-
tev ter so trpežnejši nego usnje.

Pisemski
papir

priporoča

Narodna knjigarna.

gori zajamčeno
1000 ur!
Elektro Company
Ljubljana
Sv. Petra a. 25.

Mali oglasi

Službe

Kavarniški vajenec
se sprejme v Narodni kavarni. 6480

Priden, polten in tresen hlapec,
ki ima veselje do konj, dobi službo pri tврdici Al. & M. Zorman, Ljubljana, Stari trg 32. 6491

Zanesljivost, v Sloveniji in Liki dobro vpeljanega **potnika** in izveščenega **prodajalca**

išče veletrgovina. — Poudbe pod »Veletrgovina/6503« na upravo »Slov. Narod«. 6492

Neka večkrat odklikovana tvornica likerja in veletrgovina žganih pijač, išče dobro uvedenege, zanesljivega **potnika**

za Kranjsko in Goriški kotar. — Poudbe pod »Potnik/6501« s referencami naj se pošljejo na upravo »Slov. Narod«. 6493

Prodaj

Velika miza (politirana) se prod. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6490

Prodaj puško (dvocevko) za 1000 Din in Browning-revolver. — Novi Vodmat 62. 6496

Krasen kožuh (perzijski), moderna — napredaj. Zelo ugodna prilika! — Dunajska cesta 34, I. nadstr. 6497

Stanovanja

2 ali 3 visokočolci dobe stanovanje in hrano na Poljanski cesti št. 11 (gostilna Koroški dom). 6476

Dijakinji

srednje ali meščanske šole se sprejmeta v boljši rodbini na stanovanje in hrano. Centrum mesta; soba z balkonom. Klavir na razpolago. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6494

Na stanovanje

v čedno sobo z električno razsvetljavo — se sprejme takoj ali s 1. novembrom 1 ali 2 go-spoda; event. tudi s hrano. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6492

Ženitev

Ženitna ponudba. Mladenič v 32. letu, s malim imetjem v gotovini, mirnega značaja, se želi spoznati s mlado gospo, od 18 do 26 let staro, simpatično, poštenih staršev, katere bi bila dobra gospodinja in dobrega srca, po možnosti z malim imetjem. — Pisma s polnim imenom in sliko, koja se na zahtevo vrne, naj se pošljejo na upravo »Slovenskega Nar.« pod »Drž. moister, Južna Srbija 6495».

Vepremicinarje

Hiša pred šolo na glavnem trgu — na prodaj. — Anton Barbič, kavarnar, Metlika. 6471

Parcela

pri Ljubljani — se ceno prod. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 6376

Pri prodaji posestva

dosežete priznano najboljši uspeh, ako se poslužite posredovanja — Realitete pisarnice »POSESTE, d. s. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. 54/T

Razno

Perje, kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Cakovec 52/T

Mehanično umetno vezenje

perila, zastorov, toalet, obšivanje (entlanje) vložkov, motivov in cipk — predtiskarija najmodernejših vzorcev za ročna dela — izgotavlja Matek & Schein, Ljubljana, poleg hotela Strukelji. 6462

Trboveljski premog in drva.

Ivana Treč, Ljubljana, Cesta na Gorenjski kolodvor št. 6. 6495

»Gon«

nov preizkušen in edino siguren lek proti kapavici (triper) ter zastorelemu (kroničnemu) triperju ter vnetju mehurja. Za popolno ozdravljeno trbušno klistro. Vsa loščak s navodilom stane 45 Din. — Proizvajalca in po pošti razpoložljivi tudi na zdravniški predpis lekarna Penič, Zaprasić, Hrvatska. 99/T

Mali oglasi v 'Slov. Narodu' imajo najboljši uspeh!

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod
v Ljubljani.

Globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem vest, da je 16. t. m. zjutraj preminul naš ljubljani soprog, oče, tast, ded, brat in svak, gospod

Ubald Trnkóczy pl. Zaszkal

lekarnar, častni kurator evangeljske občine, hišni posestnik itd.

Pogreb nepozabnega se vrši v soboto, dne 18. oktobra 1924 ob štirih popoldne iz evangeljske cerkve, Gosposvetska cesta, kjer leži na mrtvaškem odru,

Ljubljana, Wien, Graz, Little Britain U. S. A., dne 17. oktobra 1924.

Rodbine: Trnkóczy pl. Zaszkal, Fidrncuc, Čapek, Gregorič.

Ravnateljstvo posojilnice v Mariboru

naznanja, da je njen dolgoletni predsednik, gospod

DR. FRAN ROSINA

odvetnik v Mariboru,

dne 15. oktobra 1924 umrl na Dunaju.

Bodi blagemu pokojniku, ki si je pridobil za zavod nevenljivih zaslug, časten in hvaležen spomin!

V Mariboru, dne 16. oktobra 1924.

Ravnateljstvo.

Mestna občina mariborska

javlja tužno vest, da je njen zaslužni občinski in mestni svetovalec, gospod

DR. FRAN ROSINA

odvetnik, predsednik posojilnice v Mariboru i. t. d.

dne 15. oktobra na Dunaju preminul.

Pogreb se bo vršil v ponedeljek, dne 20. oktobra ob 16. izpred Narodnega doma v Mariboru na mestno pokopališče v Pobrežju.

Časten mu spomin!

Maribor, dne 16. oktobra 1924.